

A g e n d e

for

det mosaiske Troessamfunds

S y n a g o g e

i Kjöbenhavn,

til Brug ved

Gudstjenesten og andre høitidelige
Leiligheder,

udarbejdet

af

Dr. A. A. Wolff,

Prest ved bemeldte Samfund.

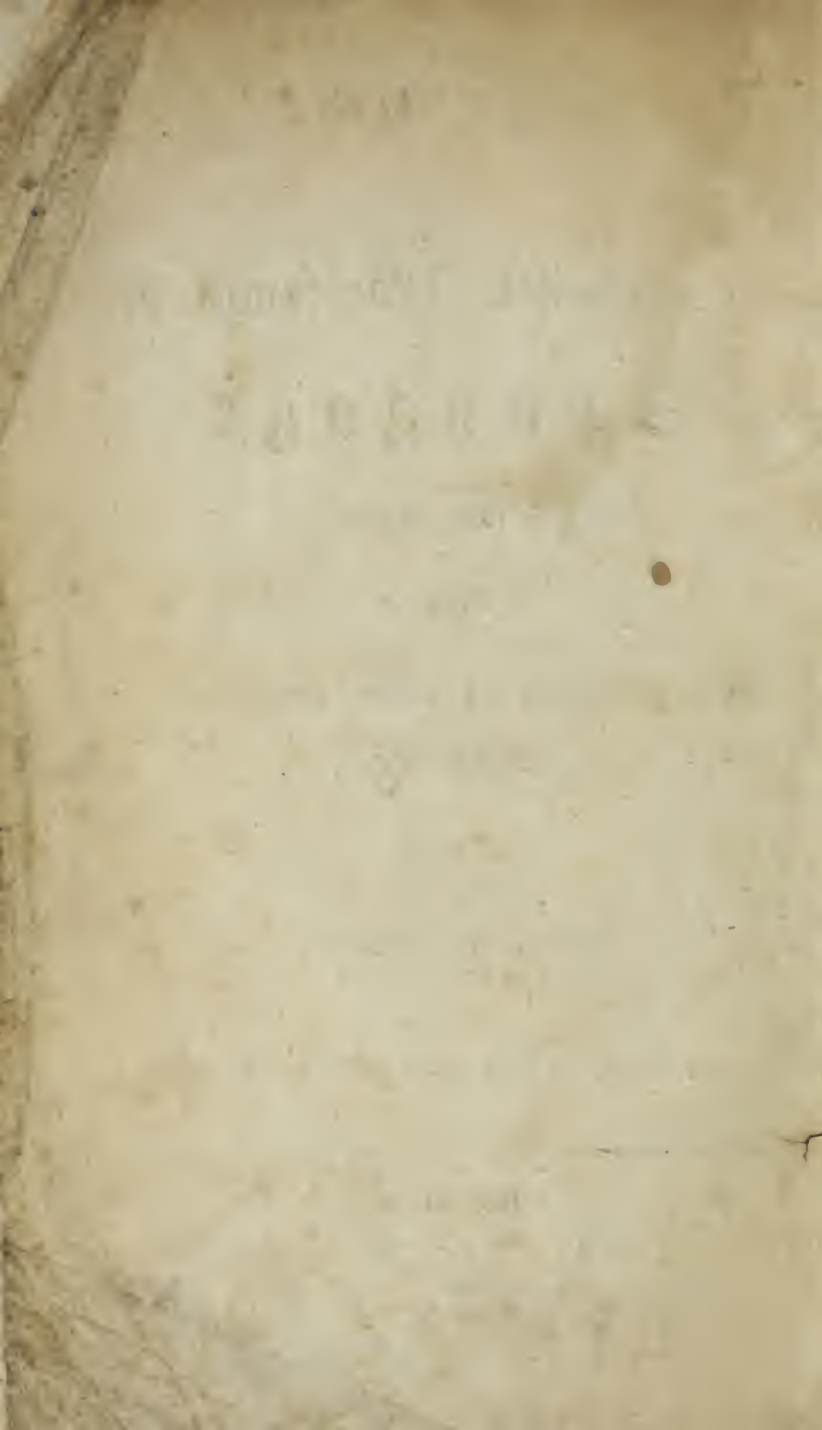
Med det Kongelige danske Cancellies naadigste Bevilling.

Kjöbenhavn.

Trykt i det Kjöbenhavnske Officin.

1833.

59

Indhold
af
Synagoge-Reglementet.

Første Afsnit.

Om Synagogeordenen i Almindelighed.

I. Almindelig Bestemmelse.

§. 1. Diemed og Hensigt.

II. Særegne Bestemmelser.

A. Bygningen og Redskaberne m. m.

§. 2. Bygningen og Redskaberne.

§. 3. Gudstjenestens Begyndelse.

§. 4. Tiden, naar Synagogen aabnes og lukkes.

B. Om dem, der besøge Synagogen.

§. 5. Indtrædelsen i Synagogen m. m.

§. 6. Om Klæderne.

§. 7. Pladsenes Besættelse.

§. 8. Udvægtigt Forhold.

§. 9. Betjendtgjærelser.

Andet Afsnit.

Om Kirkeforstanderskabet.

§. 10. Personalet.

§. 11. Valget.

§. 12. Pengevæsenets Bestyrelse.

- §. 13. Røder.
- §. 14. Tilsyn i Synagogen.
- §. 15. Fælleds Deeltagelse i Forretningerne.
- §. 16. Den temporært fungerende Forstander.
- §. 17. Rolighedens Overholdelse.
- §. 18. Plads i Synagogen.
- §. 19. Ansvarlighed og Indstrænkninger.
- §. 20. Opsyn over Kirkebetjenterne.
- §. 21. Betjenternes Ansættelse.
- §. 22. Arkivet.

Tredie Afsnit.

Om Kirkebetjenterne.

I. Almindelig Bestemmelse.

- §. 23. Fortegnelse over Kirkebetjenterne.
- §. 24. Deres Tilstedeværelse i Synagogen.

II. Særegne Bestemmelser.

A. Om den første Forsanger.

- §. 25. Requisiteer.
- §. 26. Pligter mod Hensyn til Bennerne.
- §. 27. Dvrige Pligter.
- §. 28. Forretninger ved Vielser, Omstjærrelser o. s. v.
- §. 29. Emolumenter.
- §. 30. Forhold til Forstanderskabet.

B. Om den anden Forsanger.

- §. 31. Requisiteer.
- §. 32. Forpligtelser.
- §. 33. Private Forretninger og Emolumenter.

C. Om Assistenterne og Choret.

- §. 34. Om Assistenterne og Chordrengene.
- §. 35. Assistenternes Pligter.
- §. 36. Chordrengenes Pligter.

D. Om Korrektøren.

- §. 37. Korrektørens Pligter.

E. Om Opsynsmændene.

- §. 38. Opsynsmændenes Ansættelse.
- §. 39. Pligter med Hensyn til Orden i Synagogen.
- §. 40. Øvrige Pligter.
- §. 41. Pligter udenfor Synagogen.
- §. 42. Klædebragt.

Fjerde Afsnit.

Om Dpraabning til Thoralæsning m. m.

- §. 43. Orden ved Forelæsningen.
- §. 44. Dpraabningen m. m. ved de mindre Thoraaffnit.
- §. 45. Offere.
- §. 46. Fortegnelse til Brug ved Dpraabningen.
- §. 47. Dpraabn. paa Sabbath's- og Helligdage.
- §. 48. Forudbestilling af Functioner ved Thoralæsningen.
- §. 49. Fasthoralæsning.
- §. 50. Præstens Afgang til Thoralæsning.
- §. 51. Om kirkelige Functioner.
- §. 52. Betsignelser ved Thoralæsningen.
- §. 53. Om de til Dpraabn. Berettigede i Almindelighed.
- §. 54. Denne Berettigelse paa Sabbathen.
- §. 55. Samme paa Helligdagene m. m.
- §. 56. Forsøgede Dpraabn. m. m.
- §. 57. Anmeldelser af חירובים.
- §. 58. Om Indtrædelsen i den kirkelige Myndighedsalder.

Femte Afsnit.

Om Menigheden.

- §. 59. Menighedens Pligter i kirkelig Henseende.
 - §. 60. Pligter og Forhold til Forstanderne.
 - §. 61. Pligter mod hinanden indbyrdes.
 - §. 62. Menighedens Rettigheder i kirkelig Henseende.
-

Indhold

af

Riturgien.

Første Afsnit.

I. Almindelig Bestemmelse.

§. 1. Hensigt og Maal.

II. Særegne Bestemmelser.

§. 2. Hvad Riturgien indeholder.

§. 3. Hvo der tilstedes til Ans og Udførelsen.

§. 4. Forsangerens Funktion.

§. 5. Melodierne og Sangen.

§. 6. De af Prædikanten foredragende Verser.

Andet Afsnit.

Om den almindelige offentlige Gudstjeneste.

I. Om den daglige Gudstjeneste.

§. 7. Almindelig Bestemmelse.

§. 8. Den sædvanlige Morgenbøn.

§. 9. Morgenbønnen om Mandag og Lørdag.

II. Om de halve Fesfdage, Fastedagene &c.

§. 10. Nytaarsdags og de halve Fesfdage.

§. 11. De 3 Halvbødsdage og de 4 Fastedage.

§. 12. Bødsdagene ferend Nytaar og Forsoningsdagen.

§. 13. Kongens og Dronningens Fødselsdage.

§. 14. Vesper- og Aftenbønnen.

§. 15. Jerusalems Forstyrrelsesdag.

Tredie Afsnit.

Om Gudstjenesten paa Sabbath-, Fest- og andre Helligdage.

I. Om Sabbathen.

§. 16. Forastenen før Sabbathen.

§. 17. Morgenbønnen paa Sabbathsdagen.

- S. 18. Thoras Fremtagelse, Læring o. s. v.
- S. 19. Musaphbønnen.
- S. 20. Eftermiddagsbønnen.
- S. 21. Aftenbønnen ved Udgangen af Sabbathen.

II. Om Fesfdagene.

A. De 3 aarlige Fester.

- S. 22. Bønnen paa Forastenen.
- S. 23. Morgengudstjenesten i Almindelighed.
- S. 24. Særegne Bestemmelser.
 1. Sjelenes Ihukommelse.
 2. Dmtoget paa Lovsatsfesten.
 - 3—4. Thorafesten.
 5. Bøgerne Kohelet, Høisfangene og Ruth.
- S. 25. Ahroniternes Betsignelse.

B. Nytaarsfesten og Forsoningsdagen.

- S. 26. De afholdende Bønner m. m.

III. Religionsprøven og den almindelige Bededag.

A. Religionsprøven.

- S. 27. Foreløbig Bemærkning.
- S. 28. Tiden.
- S. 29. Gangen og Ordenen.

B. Den almindelige Bededag.

- S. 30. Gangen og Ordenen.

Fjerde Afsnit.

Om den almindelige Kirkebøn.

- S. 31. Hensigten.
- S. 32. Det ubundne Ord.
- S. 33. Tiden.
- S. 34. Indhold.
- S. 35. Lysning fra Prædikestolen.

Femte Afsnit.

Om de kirkelige Casual-Festligheder.

- S. 36. Omskjærelse.

- S. 37. Barfjellkonernes Kirkegang.
S. 38. Samme ved et Pigebarns Fodsel.

Om Vielser.

- S. 39. Foreløbig Bemærkning.
S. 40. Stedet o. s. v.
S. 41. Tiden.
S. 42. Ordenen.

Om Viigbegjængelser.

- S. 43. Viigvognen.
S. 44. Egenes Badstning og Klæbning.
S. 45. De dertil Berettigede.
S. 46. Viigfølget.
S. 47. Kjørselen til Kirkegaarden.
S. 48. Ordenen paa Kirkegaarden.
S. 49. Almissefs Indsamling.
S. 50. Viiglisten og Graven.
S. 51. Slutningsbemærkning.
-

Förste Afdeling.

Synagoge=Reglement.

Første Afsnit.

Om Synagoge=Ordenen i Almindelighed.

I. Almindelig Bestemmelse.

Diemed og Hensigt.

§. 1. Hensigten med Synagoge=Reglementet er at bevirke saavel det fornødne Tilsyn med Kirkebygningen i alle dens Dele, som Ordens Haandhævelse ved den i samme afholdende Guds-tjeneste, samt Bortryddelse af alt, hvad der kunde forstyrre Andagten, og endelig en bestemt Fremgangsmaade ved de til Guds-tjenesten hørende Ferretninger.

II. Særegne Bestemmelser.

A. Om Bygningen og Redskaberne m. m.

Bygningen og Redskaberne.

§. 2. For at holde Bygningen saavel udvendig som indvendig i en reen, til dets Diemed svarende Tilstand, kan det :

- a) ikke tilfødes nogen, for sin Bequemmeligheds Skyld at lade noget forandre i det Indre af Synagogen, der at foranstalte noget borttaget eller tilføjet, at lade Bøger eller deslige blive henliggende paa Pultene eller Stolene;
- b) ikke tillades enten paa det Udvendige eller Indvendige af Synagogen at opslaae noget, i det Bekjendtgjørelser angaaende kirkelige Anliggender kun blive at opslaae i Vestibulen i et eget dertil indrettet Skab, og det allene, naar de af Forstanderskabet ere understrevne. Alle andre Bekjendtgjørelser, som ellers eller andensteds maatte blive opslaaede, besorger den Kirkeforstander, som har det daglige Tilsyn, nedtagne;
- c) ikke heller tillades Noget at medtage Tæpper, Skamle eller deslige; lave Sæder til **השיבה באב** ville paa Menighedens Bekostning blive anskaffede, ligesom de og ved Kirkebetjentene ville blive hensatte og borttagne.

Gudstjenestens Begyndelse.

§. 3. Tiden, paa hvilken Gudstjenesten hver Gang begynder, bliver bestemt af Forstanderskabet, og iforveien bekjendtgjort paa en Tavle, som ophænges i Vestibulen.

Tiden, naar Synagogen aabnes og lukkes.

§. 4. Synagogen aabnes en halv Time før Gudstjenestens Begyndelse og lukkes en halv Time efter sammes Tilendebringelse. Imedens Prædiken holdes og imedens **קריאת** finder Sted, bliver Hoved-Indgangen lukket.

B. Om dem, der besøge Synagogen.

Om Indtrædelsen i Synagogen m. m.

§. 5. Enhver, som træder ind i Kirken har at forholde sig paa en for Guds Huus passende, sømmelig Maade, saaledes som det vil blive bekjendtgjort deels i Vestibulen, deels ved Hen-

læggelse af et Exemplar af denne Underretning i enhver Stol.
Desuden fastsættes det:

- a) At Børn under 6 Aar aldeles ikke, og Børn over denne Alder kun under Opsyn af deres Forældre, som ere ansvarlige for deres Forhold, have Udgang til Synagogen. Vogne Drengene kunne vel indlades, uden at være under et saadant Tilsyn, i Synagogen, men de blive strax fra samme at bortvise, naar de tillade sig det Mindste, der forstyrrer Andagten eller Heligheden;
- b) at Mandfolk, med Undtagelse af Kirkebetjenterne, ikke have Udgang til Fruentimmerkirken;
- c) at Fruentimmer ikke heller have Udgang til Mandfolkkirken, med Undtagelse af Vielser, ved hvilke de gifte Koner dog have at indfinde sig med bedækket Hoved.

Om Klæderne.

§. 6. Enhver der indfinder sig i Synagogen maa være anstændigen klædt, og bør aldeles ingen Af- eller Omklædning finde Sted i det Indre af Kirken, naar undtages Iførelsen af Tallis og Tefilin, dog ønskes det, at de sidste kun paalægges i det Indre af Synagogen, naar og forsaavidt som der i Vestibulen ikke skulde findes Leilighed hertil. Fremdeles er det forbudt, uden Fodtøi at indfinde sig i Synagogen, hvisaarsag Synagogens Bestyrelse besorger Skoe af Filt anskaffede, som overlades dem, der behøve samme, til Afbenyttelse i Synagogen. Ahreniterne paaligger det ogsaa ved לבוש at iføre sig Skoe af Filt.

Pladsenes Besættelse.

§. 7. Paa enhver i Kirken indrettet Plads maa der ikke ephelde sig mere end een Person, dog saaledes, at det er den Vogne tilladt at have et Barn hos sig, naar de, der saae Plads ved Siden af ham, derimod intet finde at erindre.

Andægtigt Forhold.

§. 8. Under Gudstjenesten er det enhveres Pligt at forholde sig paa en andægtig Maade og iøvrigt at efterkomme de angaaende det Rituelle og Liturgiske længere hen givne Forskrifter.

Bekjendtgjørelser.

§. 9. Intet Slags Bekjendtgjørelser, den lovbestaaende Lybning fra Prædikestolen alene undtagen, bør skee i Kirken, men derimod alene i Vestibulen og kun efter Forstanderskabets Foranstaltning.

Andet Afsnit.

Om Kirkeforstanderskabet.

Personalet.

§. 10. Forstanderskabet for Synagogen bestaaer af Menighedens Præst, som sammes Formand, af dens Repræsentanter og af 4 andre Medlemmer, som dertil blive valgte.

Valget.

§. 11. Det i forrige §. ommeldte Valg skeer saaledes, at de contribuerende Medlemmer af Mandkjønnet, som have leiet Plads i Synagogen og ere over 25 Aar gamle, paa en Stemmeseddel nævne 4 saadanne Medlemmer, som desforuden maae være Mænd af et uplettet Rygte. De fire, som findes at have de fleste Stemmer, blive Medlemmer af Forstanderskabet. Af dem, som vælges, fratræde hvert Aar tvende, første Gang efter Vedfastning, og senere efter Ancienniteten, dog at de, som fratræde, paa ny kunne vælges.

Pengevæsenets Bestyrelse.

§. 12. Forstanderskabet bestemmer Kirkens Indtagter og Udgiøfter, men alle Indbetalinger og Udbetalinger, Kirken vedkommende, ssee til og af Menighedens Kasse.

Forstanderskabets Møder.

§. 13. I det Mindste een Gang maanedligen holder Kirkeforstanderskabet Forsamling, og ellers saa ofte Formanden finder for godt at sammenkalde det. Hvad der passerer i enhver Forsamling, bliver indført i en egen dertil indrettet Protocol og underskrevet af samtlige Tilstedeværende. Ingen Beslutning tages, naar ikke i det mindste 7 Medlemmer have indfundet sig ved samme. Er Præsten ikke tilstede, fungerer Formanden for Repræsentanterne, som Kirkeforstanderskabets Formand, og er ogsaa han fraværende, da den af de øvrige Repræsentanter, som træder i hans Sted. Alle Beslutninger fattes efter Stemmesleerheden, saaledes at Formanden, naar Meningerne ere deelte, har den afgjærende Stemme.

Tilsyn i Synagogen.

§. 14. Kirkeforstanderskabets Medlemmer, med Undtagelse af Præsten, have skifteviis, hver sin Uge, specielt Tilsyn med Gudstjenesten i Kirken, saaledes at den, der har Tilsynet, hver Gang, saavel Sogne- som Helligdage, naar Gudstjenesten holdes, indfinder sig i Kirken, og paaseer, at alt udføres i behørig Orden, i Overeenstemmelse med den vedtagne Liturgie, samt at ingen tillader sig at foretage noget, som kunde forstyrre Andagten. I Særdeleshed besørger han Fordelingen af de kirkelige Forretninger, og foretager selv, efter den bestemte Anviisning, det Fornødne med Hensyn til Thoras Udtagelse af det hellige Skab, ved Læsningen af samme, og ved dens Indsættelse i det hellige Skab. Fremdeles indfører han i en egen dertil indrettet Bog de Personer, som i Lobet af Ugen have haft kirkelige For-

retninger i Synagegen, ser at Offeret, de i denne Henseende have at yde, hæs dem kan indkasseres.

Fælleds Deestagelse i Forretningerne.

§. 15. I alle de Forretninger, der paaligge den ifølge foregaaende §. fungerende Kirkeforstander, assisteres han hver Sabbath og Helligdag, samt hver Helligaften, af de andre i Synagogen tilstedeværende Medlemmer af Forstanderskabet, af hvilke Fædse den, der nærmest efter ham skal komme til at have det specielle Tilsyn med Gudstjenesten, til de ommeldte Tider, bør indfinde sig i Synagogen. Forretningerne deles imellem dem saaledes, at den, der har det specielle Tilsyn, udfører det Væsentligste, og de øvrige det mindre Væsentlige. I Særdeleshed paaligger det hiin, at give Kirkebetjentene de fornødne Befalinger og at irrettesætte dem, naar de ikke efterkomme samme.

Om den temporært fungerende Forstander.

§. 16. Den af Forstanderskabet, som har det specielle Tilsyn med Synagegen, paaligger det i Løbet af den Uge, i hvilken han saaledes fungerer, at paasee: 1) at Indbydelsen til Thoralæsnningen, saavel som til de øvrige ceremonielle Forretninger, skeer i behørig Orden og efter rigtig Fordeling; 2) at Kirken i alle dens Dele holdes reet; 3) at der haves Forraad af det til Belysningen fornødne Materiale og 4) at de Requisite, der behøves til enhver forefaldende Høitidelighed, haves i Beredskab. Fremdeles paaligger det ham, ved enhver Biesse, der foretages i Kirken, at indfinde sig og der at fungere paa den bestemte Maade.

Kolighedens Overholdelse.

§. 17. Naar Koligheden paa en eller anden Maade forstyrres i Synagogen, paaligger det Forstanderskabets Medlemmer paa en høflig og ssaanende Maade at formaae de Vedkommende

til at forholde sig rolige. Først efterat saadanne Formaninger have viist sig at være frugteløse, ere de berettigede, men derhos ogsaa forpligtede til at gribe til alvorlige Midler, for at tilveiebringe den behørige Rolighed.

Forstandernes Plads i Synagogen.

§. 18. Saavel den fungerende Kirkeforstander, som den, der nærmest efter ham vil komme til at fungere, har sin Plads ved Siden af Præstens. Ved Sognedags Gudstjenesten, ifører hiin sig en sort Kappe, men hver Lov- og Fesdag skal hiin, saavel som denne være sort klædt og iforte Kapper.

Ansvarlighed og Indskrænkninger.

§. 19. Den fungerende Kirkeforstander er ansvarlig for alt, hvad der forefalder i Synagogen i hans Functionstid. Han er ikke berettiget til at træffe nogen Forandring, i den engang vedtagne Orden, uden efter foregaaende Overenskomst med sine Colleger, af hvilke dog ingen vilkaarligen bør gjøre Indgreb i hans Forretninger.

Opsyn over Kirkebetjentene.

§. 20. Samtlige ved Synagogen ansatte Betjente, staae under Kirkeforstanderskabet, og er dette, ligesom enhver Kirkeforstander især, berettiget til at paatale de Forsømmelser eller Forseelser, i hvilke en eller anden af Betjentene maatte gjøre sig skyldig, samt at tilholde Bedkommende at efterkomme sin Pligt. Skulde et saadant Tilhold være uden Nytte, da kan Kirkeforstanderskabet paalægge den Skyldige Straf, og efter Omstændighederne affætte ham fra hans Bestilling.

Betjentenes Ansættelse.

§. 21. Naar en eller anden af Bestillingerne ved Kirken bliver vacant, tilkommer det Kirkeforstanderskabet at vælge en ny Betjent i den Afgangnes Sted.

Archivet.

§. 22. I et Bærelse ved Synagogen skal indrettes et passende Archiv. hvori bliver at bevare Forstanderskabets Protocol, de øvrige Kirken vedkommende Bøger og Documenter, Musicalier, samt tvende Exemplarer af enhver i Synagogen afholdt, i Trykken udgiven Prædiken.

Tredie Afsnit. Om Kirkebetjentene.

L

Almindelig Bestemmelse.

Fortegnelse over Kirkebetjentene.

§. 23. Ved Kirken ansættes:

- 1) En første Forsanger.
- 2) En anden Forsanger.
- 3) Tvende Assistentter.
- 4) 12 Cherdrenge.
- 5) En Correctør (בעל מגיד).
- 6) Saamange Opsynsmænd, som Forstanderskabet anseer fornødne, for at vedligeholde Orden i Synagegen.

Deres Tilstedeværelse i Synagogen.

§. 24. Det paaligger disse samtlige Kirkebetjente hver Helligaften og hver Helligdag at være tilstæde, og saavidt mueligt uafbrudt, saalænge Gudstjenesten varer, at forblive i Kirken. Ved Gudstjenesten, som finder Sted de Søgnedage, ere funde under Nr. 1, 2 og 6 anførte, pligtige til altid at indfinde sig i Synagogen.

II.

Særegne Bestemmelser.

A. Om den første Forsanger.

Den første Forsangers Requisites.

§. 25. For at kunne beklæde første Forsangers Post, udfordres:

- a) En reen og tydelig Udtale af de hebraiske Bønner, som han maa forstaae.
- b) Tilstrækkelige musicalske Kundskaber, til med Værdighed at kunne foretage Kirkesangen, dirigere Foredraget af Sangene, give Chordrengene den fornødne Underviisning, og anføre dem.
- c) De øvrige Egenskaber, som henhøre til et opbyggeligt Foredrag, til hvilke bliver at henføre, Fortrolighed med den i Synagogen sædvanlige Modulation og Maade at synge paa.
- d) Et uplettet Levnet, saavel som Kjendskab til de sædvanlige Elementar-Videnskaber.

Hans Pligter med Hensyn til Bønnen.

§. 26. Den første Forsanger er forpligtet, at dirigere Bønnen (og om mueligt at forelæse i Thora):

- 1) Hver Sabbath, saaledes at han hver Fredag Aften begynder med לכו נרננה og Løverdags Morgen med יגדל.
- 2) De store Høitidsdage
ככות, שבועות, פסח
 om Aftenen og Morgenens samt Tillægsbønnen מרוקף;
 om Aftenen og Tillægsbønnen ראש השנה og Tillægsbønnen מרוקף;
נעילה, מרוקף, כפר: יום כפור.
- 3) De halve Fesfdage:

הושיענא רבה

פורים om Aftenen og Morgenens.

הנוכה første Aften, naar Lysene tændes, tilligemed גזריב ראש חדש om Morgenens, dog uden Ledfagelse af Choret og Assistenterne.

כליחות afveglende med den anden Forsanger.

4) Fastedagene:

באב תשעה om Aftenen og om Morgenens afveglende med den anden Forsanger og Assistenterne.

קטן י"ב maanedlig afveglende med den anden Forsanger.

5) Ved særdeles festlige Begivenheder, saasom Vielser, Omstjærelser o. s. v.

6) Hvergang han desforuden dertil opfordres af Kirkeforstanderskabet, eller den fungerende Forstander.

Hans øvrige Pligter.

§. 27. Det paaligger fremdeles den første Forsanger:

- 1) At øve Assistenterne og Choret, med dem at indstudere de nye Melodier, og at sørge for, at de og den anden Forsanger, noie stemme med hinanden.
- 2) Ingenfinde at lade nogen Tilfærdighed, eller andet, som kunde skade Gudstjenestens Værdighed, finde Sted.
- 3) Hver Sabbath og Helligdag at indfinde sig i det foreskrivende kirkelige Costume, og hver halv Fesrdag, i det mindste iført sorte Klæder og Kappe.
- 4) Ikke at vige fra de engang for Sabbathen og Fesrdagene antagne Melodier, og ikke at indføre noget nyt Tonestykke, førend han har holdt Proven for Forstanderskabet, og erhvervet det's Samtykke til Indførelsen af den nye Melodie, samt Tilladelse til at afvegle den med den forhen afbe-nyttede.
- 5) Naar der mueligen hos ham opstaaer Tvivl med Hensyn til

Liturgien, Ritualet o. dsl. at henvende sig til Præsten og holde sig dennes For skrifter efterrettelig.

- 6) At vedligeholde sin Bestillings Værdighed og ikke gøre sig skyldig i noget, som kunde vanære denne, ligesom han og har at vaage over, at saavel Chordrengene, som Assistenterne opføre sig anstændig.
- 7) Til Bevaring i Archivet, at tilstille Forstanderskabet en fuldstændig Usskrift af alle Musicalier og Sange, som blive indførte.

Forretninger ved Vielser, Omstjærelser o. s. v.

§. 28. Den første Forsanger er tillige et af Menighedens Bitterligheds Vidner, og har derfor at udføre alle med denne Bestilling forbundne Forretninger. Paa Forlangende indfinder han sig ogsaa hos Medlemmerne af Menigheden ved forefaldende Omstjærelser og Bryllupper, ved hvilke sidste Leiligheder han holder Bordbonnen, endelig ogsaa ved Begravelser, ved hvilke han udfører de i Liturgien bestemte Forretninger.

Hans Emolumenter.

§. 29. Foruden den fastsatte aarlige Gage, hvilken den første Forsanger erholder kvartaliter, og det Offer, som han er berettiget til tvende Gange om Aaret at modtage, saavel som ogsaa de Gaver, der tilstaaes ham ved מִי שִׁבְרָךְ, tilkommer ham for alle de i foregaaende §. ommeldte Forretninger, særffilt Betaling, hvilken det dog er overladt til de Vedkommende, som have at udråde samme, selv at bestemme.

Hans Forhold til Kirkeforstanderskabet.

§. 30. Den første Forsanger er pligtig at vise Kirkeforstanderskabet tilbørlig Ugtelse, og at efterkomme dettes, saavel som de enkelte Forstanderes Befalinger, forsaavidt de vedkomme hans Bestilling.

i Anvendelse. I Sommermaanederne blive **Pirke Aboth** (פרקי אבות) (S. 251) ikke oplæste, (dog er det ingen formeent, efter Gudstjenestens Ende, for sig at sige dem); imidlertid forbeholdes det Præsten over enkelte Kapitler eller enkelte Uffnit af bemeldte **Pirke Aboth** at holde forklarende, opbyggelige Foredrag, og bliver da Ordenen af denne Gudstjeneste i Sommermaanederne følgende:

וואני תפלתו, ובא לציון, אשרי,

Foredrag over פרקי אבות, hvorefter קדיש דרבנן (hvilket dog bortfalder om Vinteren),

קריאת התורה;

derefter ברכת שבע, צדקתך, קדיש, (om Vinteren, ברכי נפשי) וקדיש, og עלינו.

שבה, מוצאי שבת, כ: Aftenbøn ved Udgangen af Sabbathen.

§. 21. Saasnart det er bleven Nat, synger Choret de tvende, Sabbathen sluttende Psalmer לדוד ברוך og למנצח (S. 322—324), hvorpaa Undercantoren foredrager den sædvanlige Aftenbøn (s. §. 14) og hvad der ellers bliver læst (S. 324—336).

II.

Om Festdagene.

A. De 3 aarlige Fester (שלוש רגלים).

כ: Om Bønnen paa Forastenen.

§. 22. Efter Mincha-Bønnen bliver paa den sædvanlige Maade Aftenbønnen holdt, som om Aftenen før Sabbathen (S. 167—174) efter Bestemmelserne i §. 16, og da der paa

Grund af den særdeles Fæstlighed bør tilføedes Sungen mere Tid, saa maac de affyngende Stykker være at foredrage i passende Melodier, svarende til Festens Eiendommelighed og Bestemmelse; derefter følger *ברכת שבע* (S. 362—373), *קדוש*, *קידוש* *בוננן* (som dog udelades i de 2de første Aftener af Paaskefesten), *עלינו*, *קדוש יתום* og til Slutningen *אדרן עולם*, der synges af Choret.

Paa første Helligdags-Aften begynder Gudstjenesten med *נוה טבר* (S. 2), som Choret synger.

Paa Foraftenen til Thorafesten (*שמחת תורה*) bliver efter Aftenbønnen ud af *Machsor* (*מהזור*) i høitidelig og særdeles dertil fattede Melodier behørigt affungen *לדעה אהה הראית* o. s. v. før, og de øvrige Stykker efter Thoraernes Fremtagelse, hvilken foregaaer efter de ovenfor angivne Forskrifter. Loget omkring Tribunen finder Sted i følgende Orden: 1) Tvende Forstandere aabne samme; 2) efter dem følger Forsangeren, der bærer en Thora, med Assistenterne, derimod forbliver Choret paa Tribunen indtil Loget betræder samme; 3) Præsten med en Thora; 4) enkelte Medlemmer af Menigheden, som følge parviis, bærende Thoraer, og hvis Antal, samt hvo der skal bæres dermed, bestemmes af Synagogeforstanderskabet.

Morgengudstjenesten, *מוסף* og *שחרית*, i Almindelighed.

§. 23. Morgenbønnen (*שחרית*) holdes som om Sabbathen, med de for Festsdagene fastsatte Modificationer (S. 375) og passende Melodier; derefter *Hallel* (S. 336), hvorpaa der vedblives som om Sabbathen, dog saaledes at der efter den hellige Lædes Aabning efter *ויהי בנסוע* af Choret 3 Gange istemmes *ל אל רחום*, *ל אל רחום*, *ל אל רחום*, hvorpaa *עולם של עולם* bedes i stille Andagt; ved Thoraernes Udtagelse siger Choret *ברוך שנתן*, og iøvrigt som sædvanligt:

קריאת התורה (Forelæsning af Thora),

הנחת השועה,

- a) Hver Uge i de dertil bestemte Thoraruller (ספרי תורה) og Passthorarullen at opsoge de Ufdelinger (פרשיות og סדרה) som i Lobet af Ugen vilde blive forelæste.
- b) Med Noiagtighed at gennemgaae disse Ufdelinger, for at opsoge de mueligen forefindende Skrivfeil og at rette dem.
- c) For Forstanderskabet at anmelde de Ruller, der enten trænge til Reparation, eller ere i saadan Tilstand, at de aldeles ikke kunne afbenyttes.
- d) Hver Gang, Thoralæning finder Sted, at indfinde sig i Synagogen, for, naar Forstanderskabet skulde forlange det, at udføre denne Forelæsing.

E. Om Opsynsmændene.

Deres Ansættelse.

§. 38. Til at haandhæve den udvortes Orden ved Guds-tjenesten antages i det mindste 3, og, om fornødent gjøres, flere redelige, i et godt Omdømme staaende Mænd, som Opsynsmænd ved Kirken, af hvilke een ansættes som Formand, og de øvrige som underordnede.

Deres Pligter med Hensyn til Orden i Synagogen.

§. 39. Det paaligger disse Opsynsmænd at vaage over Reenligheden i Synagogen i alle dens Dele, og til den Ende:

- 1) i Forening med hinanden dagligen at gaae omkring inden i og udenfor Synagogen, og at undersøge om der maatte være bleven noget liggende paa Pultene eller Stolene, hvilket de da tage til sig, for at tilstille Eiermændene det.
- 2) At gjenne samtlige Redskaber, Klædningsstykker og Ornamenter, Synagogen tilhørende og med Omhyggelighed at sørge for, at de ere i reenlig og god Stand og at intet deraf bortkommer.
- 3) Ligeledes bliver til dem overleveret Nøglen til det hellige Skab,

hvilket de hver Dag aabne, førend Gudstjenesten begynder, og igjen lukke, naar den er endt.

- 4) De skulle aabne Synagogen $\frac{1}{2}$ Time før Gudstjenesten begynder, og lukke den $\frac{1}{2}$ Time efterat den er endt, samt i den Tid forblive der. I ethvert Tilfælde maae, saalænge Kirken staaer aaben, een af dem være tilstede, for at have Tilsyn med Kirken.
- 5) At sørge for, at den bestandige Lampe נר תמיד til alle Tider brænder, og at tænde Lysene i Kirken inden Gudstjenesten begynder; imedens שמירה עשרה lydeligen gjentages, at gaae omkring med Bøsserne, samt at have Tilsyn med dem, som paa Festdagene og Helligaftenerne have det Hverv at tænde Lysene.

Deres øvrige Pligter.

§. 40. Fremdeles er det disse Opsynsmænds Pligt, forsaavidt Tjenesten i Kirken angaaer:

- 1) Dagen, forinden Thoralæsningen finder Sted, at være behjælpelig med at søge den Afdeling כרשה som skal forelæses.
- 2) Hver Sabbath og Festdag, kort førend det hellige Skab aabnes for at udtage Thoraen, at see, om de, der blive kaldte til Thoralæsningen og som derved have Functioner, ere tilstede, samt opgive den fungerende Forstander de Fraværende, og modtage dennes Bestemmelse; fremdeles, imedens Prædiken og Ahroniternes Betsignelse finder Sted, at holde Hovedindgangen til Kirken lukket.
- 3) I Lobet af Ugen at tilsiige dem, som paa Sabbath- og Festdagene blive kaldte til Thoralæsning, at modtage deres Bestemmelser, at besørge alt i denne Henseende Fornødne, og til Forsangeren at opgive Navnene paa de Tilfagte.
- 4) Alle Tjenesteforretninger imedens Gudstjenesten finder Sted

skulle de udføre med Anstand og Bærdighed, og ingenfinde med nogen paafaldende Tilfærdighed.

- 5) De besørge Forandringer angaaende Tiden, naar Gudstjenesten begynder, anført paa den dertil i Vestibulen indrettede Tavle, og desferuden der opslaaet hvad der, efterat være underskrevet af Forstanderskabet, i saadant Diemed bliver dem tilfrillet.
- 6) De have frem for nogen anden at paasee, at ingen, der epholder sig i Kirken, ved uanstændig Udfærd forstyrrer den Helighed, som bør herske paa et helligt Sted, og at formane dem, som gjøre sig skyldige i en saadan Forstyrrelse, til derfra at afholde sig.

Pligter udenfor Synagogen.

§. 41. Opsynsmændene ere endvidere forpligtede til:

- 1) At besørge enhver dem af den fungerende Kirkeforstander overdragen Forretning, forsaavidt den vedkommer Gudstjenesten og kirkelige Anliggender, og det saavel i som udenfor Synagogen.
- 2) At tilsiige Kirkeforstanderskabets Medlemmer til dets Forsamlinger, og at være tilstede naar disse holdes, dog saaledes, at de med Hensyn til denne Forretning skifte maanedsviis.

Klædebragt.

§. 42. Ved Tjenesten i Kirken skulle de paa Sabbath- og Helligdagene være iforte sorte Klæder.

Fjerde Afsnit.

Om Dpraabningen til Thoralæsning samt andre kirkelige Functioner.

Orden ved Forelæsningen.

§. 43. Ved Forelæsningen af Thora staaer den fungerende Forstander som כּוּן. Den, som kaldes til Thoralæsningen, stiller sig paa sædvanlig Maade ved Siden af den Forelæsende, som selv fører Pegeren.

Dpraabningen m. m. ved de mindre Thora-Afsnit.

§. 44. Ved Gudstjenesten om Mandagen og Torsdagen, om Sabbath=Eftermiddag, paa Fastedagene og de halve Feskdage er det overladt til den fungerende Forstander, af de Tilstedeværende at kalde til Thoralæsningen, hvem han finder for godt, dog at han beslutter sig paa behørigen at afveyle med Personerne. Paa samme Maade forholdes der de ommeldte Dage ved Fordeelingen af מִצְוֹת. De der have havt slike Functioner paa de nævnte Dage, tabe derved dog ikke deres Udgang til at fungere paa Sabbath= og Helligdagene.

Offere i Anledning heraf.

§. 45. Den, der er bleven kaldet til Thoralæsning eller til en מִצְוָה, offerer derfor saameget, han finder for godt.

Fortegnelser til Brug ved Dpraabningen.

§. 46. Der affattes 3de Lister over Medlemmerne af Menigheden, der have Stole i Synagogen, nemlig en paa samtlige כּהֲנִים, en anden paa לְוִיִּם, og en tredie paa יִשְׂרָאֵלִים, uden Hensyn til om de yde Bidrag til Menigheden eller ei.

Dpraabninger paa Sabbath= og Helligdagene.

§. 47. Af de i disse Lister nævnte Personer, indbydes til

Thoralæsning, Sabbath og Helligdagene det fornødne Antal. De Personer, som kaldes til denne Function, erholde i det seneste Dagen forinden, ved en af Opsynsmændene; Underretning derom. Kort førend Thora udtages af det hellige Skab, maae de, der have modtaget en sliq Indbydelse, have indfundet sig i Kirken. Udebliver nogen, da overdrages den Udeblevnes Forretning af den fungerende Kirkeforstander til en anden af de i Kirken Tilstedeværende. Den, der tvende Gange efter hinanden udebliver, antages at renoncere paa sin Udgang til Functionen, og bliver derefter ikke indbudet.

Forubbestilling af Functioner ved Thoralæsningen.

§. 48. Naar nogen af Menighedens Medlemmer ønsker at disponere over en Function, paa en bestemt Sabbath eller Festsdag, da har han i Løbet af Ugen, derom at underrette den fungerende Kirkeforstander, og vil Functionen da blive ham tildeelt, imod at han udreder det for samme bestemte Offer, hvilket erfares hos den administrerende Forstander.

Om Haphthora-Læsning (מפטיר).

§. 49. Tildeles nogen הפטיר, som ikke vil fremsige den, da er det ham tilladt blot at paahøre Thoralæsningen, at fremsige Betsignelsen før og efter Læsningen af Haphthora, og at overdrage selve denne Forretning til Forsangeren.

Præstens Udgang til Thoralæsning.

§. 50. Præsten kaldes til Thoralæsningen:

- a) Hver Sabbath for Nymaaneds Dag.
- b) Den første af Festsdagene.
- c) Hver ברכת יד.
- d) יום כפור ved Morgenbønnen.
- e) Som חתן תורה

Om kirkelige Functioner (מצות).

§ 51. Ved Fordelingen af מצות forholdes aldeles som ved Opraabning til Thoralæsning.

Om Betsignelser ved Thoralæsningen (מי שברך).

§ 52. Betsignelsen מי שברך bliver:

- a) Efter brugelig Maade og svarende til enhver Fesrdag fremsagt, uden at det er tilladt ved samme at indlade sig paa Benævnelsen af Familiens Medlemmer.
- b) Til denne ene מי שברך-kan, naar undtages ved Konernes Kirkegang (יולדת), ved בר מצוה, נשואין, וחולה, i hvilke Tilfælde en særdeles מי שברך paa sædvanlig Maade bliver at fremsige, intet tilføies, idet de, som ville vise sig velgjørende, ikke desto mindre under hiin kunne yde deres Gaver.

Om de til Opraabning Berettigede (חייבים) i Almindelighed.

Hverdagens, de halve Fesrdage og Fastedagens ansees som חייבים:

- 1) De som paa en af disse Dage blive viet.
- 2) Fadderne, den Dag Omstjørelse finder Sted.
- 3) Den, hvis afdøde Forældres Mindeesdag det er.

Om denne Berettigelse paa Sabbathen.

§ 54. Paa Sabbathen ere at ansee som חייבים, og have efter hinanden Ferret:

- 1) Enhver, hvis Kone efter sin Nedkomst holder Kirkegang.
- 2) Enhver Dreng, der bliver בר מצוה.
- 3) Faddereren (סנדק), naar en Omstjørelse finder Sted.
- 4) Enhver Brudgom, Sabbathen efter Brylluppet.
- 5) Den, hvis afdøde Forældres Mindeesdag det er.

6) Den, der første Gang efter overstaaet farlig Sygdom, indfinder sig i Synagogen.

Denne Berettigelse paa Helligdagene m. m.

§. 55. Paa de større Festdage kan ingen gjere Krav paa Ferret som **חייב**, ei heller paa de Sabbathsdage, paa hvilke en af de større Feste indtræffer. Fremdeles have ifkun de Udgang til at ansees som **חייבים**, der have leiet Sted i Synagogen eller yde Bidrag til Menighedens Udgifter.

Om forøgede Opraabninger til Thoralæsning m. m.

§. 56. For at kunne kalde flere **חייבים** til Thoralæsning, er det tilladt at gjøre **הוספה**, af hvilke der dog ingenfinde bør være flere end 3. I Tilfælde af at der er for mange **חייבים**, som have lige Ret, nyde stedse de Ældre Fortrin, og hvor Aldersforskjellen ikke er at udfinde, afgjeres det ved Lodkastning, hve der skal have Fortrinet.

Om Anmeldelser af **חייבים**.

§. 57. De der ville gjøre deres Ret som **חייבים** gjeldende, maac derom underrette den fungerende Kirkeforstander, med Hensyn til de Sognedage i det Mindste en Dag, og til Sabbathen 2 Dage forinden, og kunne de, som have fersemt dette, paa ingen Maade gjøre Fordring paa, at blive kaldte til Thoralæsningen.

Om Indtrædelsen i den kirkelige Myndigheds Alder.

בר מצוה.

§. 58. De unge Menneffer, som blive **בר מצוה**, kan det kun tillades at forelæse Afdelingen i Thora ved Eftermiddagsbonnen **תפלת מנחה**, dog kan derfor deres Ret til at kaldes til Thoralæsningen om Formiddagen **שחרית**, ikke betages dem. For imidlertid at blive berettiget til at forelæse Thora om Eftermid-

dagen, maa Vedkommende 14 Dage inden han bliver 13 Aar gammel, melde sig hos Kirkeforstanderen, og tilstille ham en Attest fra Præsten, at han er i Besiddelse af den til den ommeldte Forelæbning fornødne Færdighed.

Femte Afsnit.

Om Menigheden.

Menighedens Pligter i kirkelig Henseende.

§. 59. Enhver der indfinder sig i Kirken, paaligger det at opfylde alt det, som ovenfor er foreskrevet i §. 6—9; desuden maae de underkaste sig samtlige rituelle og liturgiske Anordninger.

Pligter og Forhold med Hensyn til Forstanderne.

§. 60. Det er Kirkeforstandernes Sag, naar uordentligt eller retsstridigt Forhold finder Sted, at gjøre enhver af de Tilstedeværende uden Persons Ansæelse opmærksom paa sin Pligt, og uden noget Hensyn at paabyde ham Orden. Enhver af de Tilstedeværende er pligtig til at efterkomme Kirkeforstanderens Tilhold og i intet Tilfælde at tillade sig nogen Modstand eller Ordstrid. Skulde nogen tree sig fornærmet af en eller anden af Kirkeforstanderne, har han, efter endt Gudstjeneste, desangaaende at henvende sig til den fungerende Forstander, eller til hele Forstanderskabet, som da vil skaffe ham Fyldestgjørelse.

Pligter mod hinanden indbyrdes.

§. 61. Det er enhver, der indfinder sig i Synagegen, forbudet at gjøre dem, der have leiet Plads i samme, Indgrib i deres Rettigheder, og paaligger det Kirkeforstanderen, hvis et saa-

dant Indgreb skulde finde Sted, at hjælpe enhver til at nyde den ham tilkommende Ret.

Menighedens Rettigheder i kirkelig Henseende.

§. 62. Samtlige her i Staden bosatte Befjendere af den mosaiske Tro, hvad enten de bidrage til Menighedens Udgiøter eller ei, have i kirkelige Anliggender lige Rettigheder; som en Følge heraf maa uden Forstjæl:

- a) ved indtræffende Familiebegivenheder hos enhver iagttages den liturgiske Forskrift;
- b) sikres enhver Bistanden af de ved Synagogen ansatte Kirkebetjente, imod at der til dem erlægges den dem tilkommende Betaling;
- c) tilstedes enhver, imod Erlæggelsen af den af Kirkeforstanderne bestemmende Betaling, Belysningen af Synagogen ved Omskjærelser (dog Sabbathen undtagen), samt ved Bryllupper imedens Morgenbønnen finder Sted, eller ved selve Vielsen;
- d) ikke tillades noget Medlem af Menigheden at gjøre nogen Forret gjeldende, eller at forlange noget Gærdeles, hvilket den foreskrevne Orden ikke tilsteder, saaledes at der kun hvad חייבים angaaer, forholdes efter §. 54 og følgende §§.
- e) Tilstedes ethvert Brudepar, der lader sig vie i Synagogen, Ret til at uddele Billetter til Pladsenes Besættelse under den foretagende Vielse, hvorimod ingen anden, hvis Brudeparret forlanger det, erholder Udgang til Synagogen, indtil bemeldte Handling er tilende. Herved bemærkes endnu, at Fruentimmerne med Jagttagelse af §. 5, c. vel kunne indfinde sig i Mandfolkkirken, dog saaledes, at de først træde ind ved Brudens Indførelse i Synagogen efter Mincha-Bønnen (s. Lit. §. 42) og at der blot tør anvises dem den ene Side af Pladsene paa Gulvet, hvorimod Mandfolkene maa befinde sig paa den modsatte Side.

Anden Afdeling.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Liturgie.

Første Afsnit.

I.

Almindelig Bestemmelse.

Hensigt og Maal.

§. 1. Hensigten med, og Maalet for denne Liturgie er: At ordne den allerede bestaaende Cultus, og, uden at udlette det Karakteristisk-Israelitiske, at give de nedarvede rituelle Handlinger en indtagende og opbyggelig Form, paa det at, ligesom Prædikenernes levende Ord taler til Anden og Hjertet, der tillige ved de foreskrevne Bønner kan virke paa Gemmet, deels ved disses simplificerede Foredrag, og deels ved den dermed forbundne Sangs Indflydelse, hvorved altsaa, efter en sindig Luttring og Forbedring af den overleverede Grundvold, der dog tillige har til Maal at denne ingenlunde gives til Priis for Vilkaarlighed, og i Forening med de af Prædikanten foredragende almindelige Kirkebønner, Gudtjenestens Totalitet kan fremstille sig i høitidelig Værdighed og i fuld heldbringende Kraft til at fremme Un-

dagt og Opbyggelse *; fremdeles, foruden den almindelige Guds-
tjeneste, tillige i Overeensstemmelse med de i Kirken allerede tid-
ligere truffne Foranstaltninger, at ledsage Begivenhederne i Fa-
milien og ved Livets forskjellige Vendepunkter med en tidssva-
rende, hellige Følelser opvækkende kirkelig Form, hvorved det
hukkellige Liv sættes i Forbindelse med det gudelige.

II.

Særegne Bestemmelser.

Hyvad denne Liturgie indeholder.

§. 2. Denne Liturgie omfatter i sit Indhold Anordnin-
ger for Gangen i de gudstjenstlige Handlinger; Bestemmelser
for hvorledes dette eller hiint skal foredrages; Bønnernes Følge
efter hverandre o. m. dl. Endvidere Indretningen af de for-
skjellige Høitideligheder, og overhovedet en behørig Anviisning for
alle de Forretninger, der, enten ved Ceremonie eller Ord, tjene
som Udtryk for det religiøse Liv.

Hvo der tilstedes til sammes Ans og Udførelse.

§. 3. Høitidelig Alvor, Værdighed og Holdning ere de
første Krav for Udførelsen af liturgiske Handlinger, og allerede
af denne Aarsag, selv uanset den egentligen dertil udfordrede in-
derlige Gemytsstemning, maa den, der leder og foredrager Liturgien,
ved fortsat Studium og Ovelse erhverve sig og vedligeholde de be-
hørigte Egenskaber. Af denne Aarsag kunne blot de Personer
tilstedes Ans og Udførelsen samt Foredraget overhovedet, hvem

* For at fremme dette Siemed agter man tillige at besørge en Udgave af den
hebraiske Bønnebog med modstaaende dansk Oversættelse.

denne Function er overdraget som Embede, og heraf følger altsaa:

- a) At til ingen Tid, hverken ved den ugentlige eller festdaglige Morgen- og Aften=Gudstjeneste, eller andre Leiligheder nogen somhelst Anden tilstedes dertil, end de ved Menigheden dertil Ansatte, undtagen naar Administrationen ved særegen, ikke forudsæelige Tilfælde udtrykkelig skulde give Noget et saadant Hverv; (ligesom det og ved en Omstjærelse skal være den Person, der udfører denne Forretning, tilladt, som hidtil brugeligt, at foredrage det Ufsnit וְכִרְוֹת o. s. v. i Morgenbønnen).
- b) At de Sørgende (אֲבֵלִים) kun fremsige Kadisch=Bønnen, efter den, der foredrager samme, som §. 8 nærmere bestemmer.
- c) At Alroniterne (כַּהֲנִיִּם) ved den saakaldte דּוּכָן (see nedenfor §. 25) eensstemmigen bør assynge Betsignelsen efter den med dem indstuderende Melodie, og at de, der ei kunne følge denne, med dæmpet Stemme bør fremsige Ordene, for ikke at forstyrre Harmonien.

1. Forsangerens Function.

§. 4. Omendskjøndt enhver Gudstjeneste maa holdes med lige Værdighed og Hellighed, og omendskjøndt der aldrig ved Udførelsen bør vise sig nogen Tilfærdighed, nogen den kirkelige Takt forfeilende Udfærd ved en eller anden Deel af samme, idet man enten fremhæver eller tilside sætter dette eller hiint Stykke, saa gjelder dog med Hensyn til Tidsmaalet, Foredragelsesmaaden og den vælgende Melodie en Forskjellighed, der er betinget:

- a) af Dagene, hvorpaa Gudstjenesten holdes, f. Ex. et kunstløst Foredrag om Søgnedagene, men derimod om Sabbath- og Festdagene, en forholdsviis længere Tid frævende Sangmaade;

- b) af Fesfdagenes Forskjellighed, baade med Hensyn til Tidsmaalet og Melodien, f. Ex. alt eftersom Fesfdagenes fremherskende Tendentz er Glæde eller Sorg, Jubel eller Klage, Længsel eller Begeistring o. s. v. (hvorefter der ogsaa undertiden maa tages Hensyn til ældgamle Modulationer);
- c) af Teytens eget Indhold, i det Melodien nemlig maa svare til Teyten, for saameget som mueligt at harmonere med Udtrykket af de deri udtalte Følelser.

Med Undtagelse af disse Punkter tør derimod aldrig noget Hensyn til udvortes Omstændigheder, f. Ex. et talrigt Besøg af Synagogen eller et Medlems udtrykkelige Forlangende o. dsl. foranledige nogensomhelst Forandring i det engang fastsatte.

2. Melodierne og Sangen.

§. 5. Den i Slutningen af forrige §. fastsatte Bestemmelse, saavelsom den Inderlighed, Hjertelighed og rolige Majestæt, som ere Grundtrækkene for en gemytpelestende Sang, gjøre det nødvendigt, ved Melodiernes Valg at undgaae alt Overfyldt, at bortfjerne enhver søgt Kunstlen, tvungne Tirader og overhovedet al figureret Sang, for desmere at nærme sig det Ukunstlede, som netop derved virker dybere. For imidlertid om Høitidødagene at give Sangen saamegen Fuldstændighed som mueligt, og efter de forskjellige Stemmers Eiendommelighed at frembringe en fuldkommen Harmonie, bør de paa Fesfdagene fremhævende og debaarsag særdeles betegnede Steder foredrages fire stem m i g e n, saaledes at de dertil bestemte Personer dele sig i at synge Sopran, Tenor, Alt og Bas.

De af Prædikanten foredragne Bønner.

§. 6. Med Hensyn til de almindelige Kirkebønner, saa er, hvad dem angaaer, de udførlige Bestemmelser angivet i det fjerde Afsnit.

Andet Afsnit.

Om den almindelige offentlige Gudstjeneste.

I.

Den daglige Gudstjeneste.

Almindelig Bestemmelse.

§. 7. Den daglige Gudstjeneste tilstøder ingen, det sædvanlige Tidemaal overskridende Forlængelse af Foredraget. For sammes Holden gjelder altsaa den almindelige Bestemmelse, at blot Forsangeren lydeligen, Ord for Ord, forelæser de foreskrevne Bønner, med særdeles Eftertryk og opløstet Stemme fremhæver enkelte Steder f. Ex. Begyndelsen og Slutningen af det Afsnit *שמי קריאת* o. dsl. at Menigheden derimod følger ham i Stilhed og blot ved de af samme lydeligen fremsigende Steder, som *שמי ישראל*, *ברוך הוא וברוך שמו*, *אמן*, *קדושה* o. s. v. lader sig høre i en stærkere Tone, dog uden Støi og saameget som muligt unisono.

Om Morgenbønnen.

I. Den sædvanlige Morgenbøn.

§. 8. Forsangeren begynder med *Adon Olam* (Pag. 6)* og forelæser med Tagtagelse af den i foregaaende §. fastsatte Bestemmelse, samtlige i den daglige Bønnebog foreskrevne Bønner.

*) Ved disse Citater bemærkes, at man, til Liturgiens lettere Oversigt og kortere Afsættelse, har, ved de daglige og sædvanlige Bønner, lagt den i Meningen i denne Hensigt udkomne Bønnebog til Grund, saa at Henviisningerne referere sig til samme Sidelag, hvorhos de ubetydelige hersteds glesdende Afvigelser særskilt ere anmærkede.

Efterat han lydeligen har fremsagt עֲטִיפַת הַטְּלִיחַ o. s. v., saa pauserer han nogle Minuter, i hvilken Tid de Tilstedeværende i Stilhed foretage det samme. Menigheden maa lydeligen og eensstemmigen fremsige אָמֵן וּבְרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ og אָמֵן ved ברכות, saa og אֵי שֶׁרְ i קְדוּשָׁה, men især lydeligen falde ind ved følgende Steder, som:

ved אֲשֶׁרִי i רְצוֹן — פּוֹתַח אֶת יְדֵיךָ (Side 54)

— — — i הַלְלוּ' — וְאִנְחָנוּ נִבְרָךְ —

— det første הַנְּשִׁמָּה כָּל (Side 52)

hvilket Forsangeren gjentager, hvorpaa Menigheden igjen falder ind ved אָמֵן וּבְרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ (Side 62) og ved det derpaa følgende אָמֵן וּבְרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ (S. 62); ved וְיִאֱמִינוּ בָהּ וּבְמִשְׁהָ עֲבָדוּ (S. 66) (som fremsiges af Menigheden indtil עֲבָדוּ; og

ved שִׁירָה i רָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעַד (S. 68)

ved det derpaa følgende אֶחָד — שְׁמֵי יִשְׂרָאֵל (S. 68)

— כְּבוֹדוֹ — קְדוּשָׁה קְדוּשָׁה (S. 72), som og

— אֶחָד — שְׁמֵי יִשְׂרָאֵל (S. 76),

hvilket Forsangeren heit foredrager, og hvori Menigheden tillige ifstemmer.

Bed קְדוּשָׁה (S. 103) falder Menigheden ind som sædvanligt; ligesaa i וּבְאֵל לְצִיּוֹן (S. 129) קְדוּשָׁה — כְּבוֹדוֹ, בְּרוּךְ — וְאִנְחָנוּ (S. 134) עֲלֵינוּ. הוּא יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעַד og מִמְּקוֹמוֹ כְּרַעִים — בְּרוּךְ הוּא, som fremsiges med særdeles Heitidelighed og paa eengang, hvorhos alle tillige boie sig.

Forsangeren har i sit Foredrag steds at indrette det saaledes, at Menighedens Ifstemmen viser sig passende.

Efter Slutningen af den sidste Kadischbøn fremsiger Præsidenten, eller i hans Fraværelse en af ham dertil ansat Person det Ufsnit: אָמֵן רָא הַלְלוּדֵי הַכְּמוּסִים מֵרַבִּים שְׁלוֹם) (Amar Rabbi Elieser) med lydelig Recitation, efter hvilket Forsangeren holder Bønnen

קדיש דרבנן, som alle Sörgende (אבלים) i Stillehed istemme, og hvormed Gudstjenesten sluttet.

Paa samme Maade bliver Kadisch Josum (קדיש יהום) og Mismor Kadisch foredraget af Cantoren og istemt af de Sörgende. Alle Kadischbønnenne tør kun cengang fremsiges i den behørigte Følge, og under intet Paassud er det tilladt flere Gange at igjentage s. Ex.: קדיש דרבנן eller קדיש וברכו o. dsl. Ved Kadischbønnen stille de Sörgende (אבלים) sig imellem Tribunen og den hellige Lade.

Naar den hellige Lade skal aabnes ved אנשים זמירות, saa træder den dertil Udvalgte, ledsaget af den sungende Synagoges-Forstander, frem for samme, hvorpaa denne drager Forhænget tilside, og hiin aabner Skabet. De blive derpaa staaende hver paa sin Side indtil Bønnen er endt, for i tilsvarende Orden igjen at lukke det hellige Skab.

2. Morgenbønnen om Mandag og Torsdag.

§. 9. Om Mandag og Torsdag følger man ved Læsningen af והוא יהום (S. 102) de i §. 7 foreffrevne Bestemmelser, ved hvis Slutning hele Menigheden paa engang istemmer ושמע ישראל.

Ved Forelæsningen af Thora iagttages følgende Orden:

- a) Den administrerende Forstander aabner det hellige Skab, og Forsangeren fremsiger lydeligen: ויהי בנסוב indtil מפניך מירושלים indtil כרי מציון med Menigheden stemmer i (S. 118);
- b) Den til Thoras Fremtagelse Udvalgte, tager denne ud af Laden, overleverer den til Forsangeren, som henvendt til Ladden lydeligen beder ברוך — בקדושתו, hvilket Menigheden siger bagefter; Forsangeren siger derpaa blot de Ord: ברוך שמה דמרא עלמא, og pauserer nogle Minuter, 1

- hvilken Tid baade han og Menigheden i stille Andagt holde den hele Bøn *ברוך שמה* (S. 118);
- e) Derpaa vender Forsangeren sig om til Menigheden, lofter Thora iveiret og siger *גדלו יחדיו* (S. 120), Menigheden svarer eenstemmigen *הגדולה לך* til *לראש*; Forsangeren, idet han skrider frem til Tribunen, siger: *רוממו* indtil *הוא*, hvorpaa Menigheden igjen svarer *רוממו* til *אלקינו*, og Forsangeren endelig slutter med *אב הרהמים* o. s. v. (S. 120).
- d) Under disse afvejlende Bønner begiver Toget sig fra den hellige Lade (*ארון הקודש*) til Tribunen (*בימה*) i følgende Orden: 1) Forsangeren, 2) Præsten, 3) den administrerende Forstander, og 4) den til Thoras Fremtagelse Udvalgte. Toget gaaer paa venstre Side op til Tribunen, hvor alene Forsangeren forbliver tilligemed Administrator, hverimod Præsten og den, der har fremtaget Thora, paa den modsatte Side begive sig bort fra Tribunen.
- e) Saasnart Forsangeren har bestegen Tribunen, begynder han strax *ותגלה* til *לכל ההוסיים בו* (S. 120), hvorpaa Menigheden *unisono* siger *ואתם* til *כלכם היום* (S. 120). Derefter foretages Thoras Læsning paa den Maade, som er fastsat i 4de Uffnit af Synagoge-Reglementet.
- f) Efterat Forelæsnningen er tilende og Kadisch er sagt, begynder Forsangeren, naar Thora løstes iveiret, (S. 122) *וזאת התורה* indtil *במשה*, Menigheden svarer *עץ חיים* til *במאשר*, Forsangeren vedbliver til *וכבוד*, hvor Menigheden falder ind *הפץ* til *ויאדיר* og Forsangeren slutter med *יהי רצון* o. s. v.
- g) Den administrerende Forstander og den til Thoras Fremtagelse Udvalgte gaae imidlertid op til den hellige Lade, for saasnart Forsangeren med *יהללו* har begyndt Tilbage-toget, (der steer paa den modsatte Side af Fremadtoget) at kunne aabne Laden saaledes, at den Første drager Forhænge

side, og den sidste aabner det hellige Skab, der forbliver aabent, indtil Toget dertil er ankommet, hvorefter denne modtager Thora, sætter den ind i Skabet, lukker dette og lader Administratoren drage Forhængen frem. Først naar dette er skeet, bortfjerne Alle sig igjen i behørig Orden.

- h) Ved Tilbageetoget, der ledsages af alle, søn: befinde sig paa Tribunen, og det i følgende Orden: 1) Forsangeren, 2) Præsten, 3) den, der har forelæst Saphthora (nemlig paa Fastedagene), 4) בעל הגבוהה, 5) הגולל, fremsiges de dertil hørende Bønner paa følgende Maade: Forsangeren: יהללו til לברו, Menigheden הודו til הללויה, og Forsangeren מזמור לדרו o. s. v. Naar Thora er sat ind i Laden siger Forsangeren וברכה til שלום, hvorpaa Menigheden istemmer השיבנו til כקדם.

II.

Om de halve Fesfdage, Fastedagene, m. m.

3. Nymaaneds- og de halve Fesfdage.

§. 10. Paa Nymaanedsdagene blive de anordnede særegne Bønner (S. 337) at tilføie; ved Hallel retter man sig efter §. 7, og tilstøder blot noget længere Ophold ved Foredraget af הודו (S. 342) og אגא (S. 344), der synges afveglende med Menigheden; ligeledes ved den lydellige Gjentagelse af Musaph-bønnen (S. 348). Paa samme Maade forholder man sig paa de halve Fesfdage (חול המועד og חנוכה), hvorved tillige de med Hensyn til Toget omkring Tribunen paa de 4 Mellemdage af Lovhyttefesten nedenfor (§. 24) givne Bestemmelser ere at iagttage. Ved de paa disse Dage forelæsende Bibelsæder retter man sig efter §. 9. Paa Tempelvielsesdagene (חנוכה) maa ogsaa ved Morgenbønnen, Lysene være tændte efter Dagens Orden.

4. Om בָּהָב (de 3 Halvbodsdage) og de 4 Fastedage.

§. 11. Paa de 3 Halvbodsdage (שְׁנֵי וַחֲמִישֵׁי וּשְׁנֵי) efter Paaske- og Lovhyttfesten, og paa de 4 Fastedage blive de sædvanlige Bodsbønner (כְּלִיחָה) indskudte, efter Tilendebringelsen af den lydelige Schemona-Esra Bøn, og foredragne efter Bestemmelserne i §. 7. Efterat Forsangeren har sagt וַיַּעֲבֹר til וַיִּקְרָא istemmer Menigheden unisono de מְדוּתָה, hvorefter Forsangeren vedbliver; ved Pison (פְּזִמּוֹן) begynder Forsangeren med Reciteringen af det første Vers (הַרְוֵה), som eensstemmigen gjentages af Menigheden; Forsangeren vedbliver derpaa alle ne, uden at afbrydes af Menigheden, indtil hele Pison er tilende, hvorpaa Menigheden da gjentager det første Vers.

Med Hensyn til Forelæsningen af Thora forholder man sig efter den i §. 9 givne Anviisning.

5. Om כְּלִיחָה כִּי יָמֵי כְּלִיחָה: Bodsdagene førend Nytaar og Forsoningsdagen.

§. 12. Paa Bodsdagene førend Nytaar og Forsoningsdagen, begynder Gudstjenesten en halv Time tidligere end sædvanlig, undtagen paa selve Dagen førend Nytaar (עֶרֶב רֵא), hvor en endnu tidligere Begyndelsestid vil være at bestemme. De fastfattede כְּלִיחָה foredrages efter den §. 11 foreskrevne Orden, og er her kun isærdeleshed at bemærke, at ved עֲבָר Forsangeren altid allene høit foredrager Sætningen, og Menigheden eensstemmigen svarer עֲבָר, ligesom ved שִׁעָה בִּי Menigheden blot lydeligen har at sige הוּא, og derved søge at frembringe et beherigt unisono.

Om Kongens og Dronningens Fødselsdage.

§. 13. Omendstjøndt paa Sabbathen førend den Uge, i hvilken Kongens eller Dronningens Fødselsdag indtræffer, derom skeer særegen Erindring i den almindelige Kirkebøn (§. 33), saa skal ikke destomindre paa selve Fødselsdagen, Tribunen belyses og Bønnen *הנרות השועה* (§. 214) affynges af den første Cantor. Indtræffer det en Mandag eller Torsdag, saa skeer dette strax efter Thoras Forelæsning, paa de øvrige Ugedage derimod førend *אשרי* (§. 126), hvorhos den hellige Lade tillige aabnes.

Om Mincha ו: Vesper= saavel som Aftenbønnen,

מנחה ומערב.

§. 14. Mincha = Bønnen aabnes af Fotsangeren med *אשרי* (Ps. 84, 5, og Ps. 145) og holdes paa den forefrevne Maade (§. 140, 141), hvilket ogsaa gjelder med Hensyn til de for Aftenbønnen sædvanlige Bønner (§. 148—153). Ved begge retter man sig efter de §. 7 og 8 givne Forskrifter, forsaavidt de her kunne komme i Betragtning. Paa Fastedagene bliver til Mincha ud af Thora forelæst Ufsnittet *ויהל*, hvorved man retter sig efter §. 9.

Bed Vesperbønnen er med Hensyn til Anordningen af den saakaldte *קטן כבוד יום* at bemærke, at den begynder en Time før den sædvanlige Vesperbøn, og holdes efter den forefrevne Form, med Tagttagelse af den ved de andre Bønner angivne Orden.

Aftenen før den første Tempelvielsesdag (*הנוכה*) blive Bønnerne ved Lysenes Antændelse (§. 480) i fuldstændig Sang foredragne af den første Cantor med Accompagnement af hans Assistentere o. s. v.

Det samme gjelder om Bønnen førend Forelæsningen af Esther's Bog, Aftenen førend Purimfesten, og om de derefter reciterende Stykker (§. 482).

Om Jerusalems Forstyrrelsesdag.

§. 15. Paa Fastedagen til Erindring om Jerusalems Forstyrrelse, bliver om Aftenen isorveien, efter endt Aftenbøn, først foredraget Jeremia's Klagesange (איכה), der synges med en Sorgemelodie, som Choret slutter med השיבנו o. s. v., hvilket Forsangeren gjentager, og derpaa istemmer Sorgesangen: ארי מנה היה לנו, hvorpaa Choret svarer לנו מנה היה לנו. Herpaa synger Forsangeren בליל זה יבכיון, hvorefter Choret begynder שומרון קול התן, som fortsættes af Forsangeren og slutes af Choret. Derpaa synger Forsangeren אז בהטאינו til ציון תרחם, som synges af Choret.

Om Morgenen begynder Forsangeren, efter de daglige Morgenbønner og Thora's Forelæsning, paa Klagesangene, som han afvejler med Undercantoren, dog saaledes, at nogle enkelte af disse Sange (קינות) efter den af Præsten desangaaende givende Anviisning kunne udelades, naar den til Gudstjenesten bestemte Tid ellers vilde overskrides. Ved Sangen, der maa affattes efter de til Dagen passende Melodier, maa der anvendes meest Tid paa følgende Klagesange, om end nogle andre som anført derfor skulde udelades, nemlig den første:

שבת סוררו מני
 ארזי הלבנון
 אז בהלוך ירמיה
 ציון הלא השאלי
 שאלי שרופה באש
 אלי ציון

ved hvilken sidste den med disse Ord begyndende Strophe mellem de øvrige Stropher allene, uden disse, gjentages af Choret, da de andre blot synges af Forsangeren. Denne begynder derpaa igjen שומרון קול התן, og vedbliver som Aftenen isorveien indtil

שהן ושמוחה ימצא בה, hvor Sangen gaaer over i en livelig Melodie.

Vesper- og Aftenbønnen holdes som paa de øvrige Faste-dage, med Indskydelse af נחם.

Tredie Afsnit.

Om Gudstjenesten paa Sabbaths-, Fest- og andre Helligdage.

I.

Om Sabbathen.

Om Forastenen før Sabbathen.

§. 16. Efterat den daglige Vesperbøn (מונחה) er tilende, siger Undercantoren במנה בדליקון (S. 182—183), derpaa betræder den første Cantor med sine Assistentere og Choret Tribunen (בימה) og begynder Psalmerne לכה נרננה (S. 152—162) i et ligefremt reciterende Foredrag, saa at han siger det første Vers, og hans Assistentere tilligemed Choret sige det følgende, ligeledes i en ligefrem reciterende Tone, i hvilken Menigheden paa samme Maade istemmer, hvormed saaledes vedblives afveglende. Herpaa begynder Sangen לכה דורי (S. 162) firestemmigen, ved hvilken Gjentakelsen af Strophen לכה דורי saavel som בואי בשלום synges af Choret. Saa ofte Choret synger, er det den øvrige Menighed tilladt, at istemme, forsaavidt den veed at holde sig i den angivne Melodies Takt, men ingenlunde ved Solo eller den firestemmige Sang.

Forsangeren begynder derpaa מזמור שיר (S. 166); ved den efterfølgende Psalme ה' מלך (S. 166—167) synger Choret med.

Derpaa holdes Bønnen חפלה ערבית (S. 167—183); ved hvis Foredrag, med Hensyn til det Taktmæssige ved den sædvanlige Melodie eller Modulation til behørig Fremhævelse af de Steder, ved hvilke Choret (og, som ovenanført, Menigheden med samme) skal istemme, følgende, endnu isærdeleshed maa anmærkes:

Forsangeren med Assistentere: המבורך til ברכו (S. 167).

Choret: — — — ועד til ברוך (S. 167).

Forsangeren solo: — — — ועד til ברוך

Choret: — — — ברוך הוא וברוך שמו וברוך שמו

(hvilket Choret altid har at sige paa den musikalsk=forefrevne Maade) ved den af Forsangeren strax i en ligefrem reciterende Tone foredragende Ben.

Bibelaffnittet שמוע til אהר foredrager Forsangeren høit, som Menigheden paa samme Tid istemmer, hvorefter han ganske sagte siger ברוך til ועד, og derefter vedbliver reciterende.

Forsangeren synger מי כמכה (S. 171), derimed falder Choret ind ved ה' ימלוך לעולם ועד.

Ved Radischbønnen har Choret som altid efter musikalsk Forfkrift at falde ind ved אמן יהא שמה רבא. Raduschbønnen (קירוש) foredrages blot solo i en hjerteoploftende, høitidelig Recitation.

Ved ואנחנו כרעים ומשתחווים ומודים עלינו synges firestemnigen, men Choret falder ind med מלכי המלכים לסני מלך מלכי המלכים והוא. Gudtjenesten endes med ארון עולם (S. 6), som synges af Choret.

Anmærkning:

- a) Alle her ikke navnlig udhævede Steder foredrages blot i en høitidelig Melodie, og maa det altsaa overlades Forsangeren, at træffe Tønen, der skal opvække den rigtige Stem-

- ning, efter Bønnernes Indhold, derefter at indrette sin Stemmes Stigen og Synken, og dette i rene, umærkelige, ikke paafaldende men snarere svævende Overgange, der i usøgt Simpeltthed ikke forfeile at gjøre Indtryk paa Hjertet.
- b) Ved de i denne som i de følgende §§. anførte Syngesteder er taget Hensyn til en i denne Henseende forfattet Choralbog. — Hvad Forsangeren og hans Udsistentere angaaer, da bemærkes endnu isærdeleshed, at Hensigten med disse Compositioner ikke saameget er ziret Sang, som snarere en, Opbyggelse vækkende Melodie, af hvilken Uarsag de maae undgaae alt Forfængeligt, og derimod beflitte dem paa en Sangmaade, der fylder Sjelen med hellig Erfrygt.
- c) Det, som i denne §. er anført om de Steders Foredrag, der forekomme ved enhver festlig Gudstjeneste |f. Ex. ואֲנַחְנוּ כְּרַעִים, אָמֵן o. dsl. maa altid iagttages paa samme Maade, hvorfor det eiheller i det følgende gjentages.

Om Gudstjenesten paa Sabbathsdagen.

1. Morgenbønnen: שַׁחֲרִית.

§. 17. Gudstjenesten begynder med den af Choret affyngende Bøn יגדל (S. 4), hvorpaa Forsangeren vedbliver fra אֲדוֹן עוֹלָם o. s. v. den sædvanlige Morgenbøn om Sabbathen (S. 6 til 68, med Udeladelse af להודיר S. 32) og derefter fra S. 184 til 208. Han maa foredrage Bønnerne i en til Dagens Hellighed svarende høitidelig Tone, rette sig efter Anm. a, ved forrige §., og blot synge de her anmærkede Stykker med Udsistenternes Ledsaagelse, ligesom Choret kun maa falde ind ved de her betegnede Steder, dersom Forsangeren ikke ellers

skulde finde et eller andet Sted passende dertil, hvorom han dog først har at henvende sig til Præsten.

§ לָדָּוֹד fremhæver Forsangeren altid Begyndelsen og Slutningen af אֲשֶׁר־יְהוָה שָׁכַח לָנוּ (S. 32), hvilket Vers Choret gjentager; derefter Forsangeren לְאֵלֵינוּ (S. 32). Choret begynder לְמִנְצַח מְזֻמָּר לְדָוִד (S. 32), som Forsangeren vedbliver. Verset אֲרָךְ יָמֵינוּ (S. 40) siges af Forsangeren med Estertryk og gjentages af Choret. Dette synger ogsaa Halleluja (S. 42). Ved Psalmen הַדָּוִד (S. 44) synger Forsangeren altid den første halve Deel af Verset, hvorpaa Choret i Begjængning stedse svarer כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ אֲשֶׁר־יְהוָה (S. 54) falder Choret ind med Verset בְּרַחֲמֶיךָ וְעִם הַלְלֵנוּ לְיְהוָה. Ved de derefter følgende Psalmer (S. 54—60) intonerer Choret Halleluja i Begyndelsen og Enden, dog saaledes, at det ved den sidste Psalme (S. 60) imellem hvert Vers istemmer et heitideligt Halleluja, og derpaa synger det sidste Vers כָּל הַנְּשֻׁמָּה, som Forsangeren gjentager, hvorpaa Choret istemmer בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱמֶת וְאֱמֶת og Forsangeren vedbliver til det derpaa følgende אַתָּה יְהוָה אֱמֶת וְאֱמֶת, hvor Choret igjen falder ind ligesom ved אֱמֶת וְאֱמֶת til עַבְדְּךָ (S. 64) ved אֱמֶת וְאֱמֶת (S. 68) og ved שְׂמֵחַ יִשְׂרָאֵל til אֱמֶת (S. 68), som Choret siger.

§ נִשְׁמָתָה (S. 184) deeltager Choret efter Forsangerens deesangaaende givende Anviisning. הַכֹּל יִדְוֹךְ siges afveglende Vers og Vers. Ved הַמְעֻשִׁים אֵל אֲדוֹן עַל כָּל הַמְעֻשִׁים (S. 192) falder Choret syngende ind; ligesaa ved מִכָּל הַמְעֻשִׁים לְאֵל אֲשֶׁר שָׁבַח מִכָּל הַמְעֻשִׁים (S. 194); Stedet אֵת שֵׁם אֱלֹהֵינוּ siger Forsangeren med høj Stemme, og Choret falder ind ved קְדוֹשׁ הוּא, samt ved קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ (S. 196), ved בְּרוּךְ כְּבוֹד (S. 197), ved כְּמוֹכָה מִי כְמוֹכָה (S. 202), ved אֱמֶת וְאֱמֶת (S. 202), og ved קְדוֹשָׁה (S. 208), hvor ogsaa אֱמֶת וְאֱמֶת synges af Choret. Angaaende קְדִישׁ gjelde de foranførte almindelige Bestemmelser. Dog bemærkes, at naar Fremhævelsen af de i denne §. anførte Steder skulde befindes at med-

tage formegen Tid, det da skal være Forsangeren tilladt, med Præstens dertil erhvervede Samtykke, at forforte Foredraget.

Naar det er Nymaanedsdag (ראש חודש), saa siges her Hal-lel (forinden קריש), hvorved bemærkes, at naar Forsangeren har sagt ברכה, da istemmer Choret הללויה ved Begyndelsen og Slutningen af Kapitlet, ligesom Gjentagelserne af היודי, af אודך, אבן, מאת, אבן, אודך o. s. v. (S. 344).

חורא תרעה תורה: כ קריאת התורה, Læsning o. s. v.

§. 18. Ved Slutningen af קריש istemmer Choret אמך, hvorpaa Forsangeren begynder אין כבוד (S. 208) og udfører samme firestemmigen fra מלך ר' til בשלום, blot at Choret falder ind ved ועד לעולם ועד; Forsangeren derpaa solo: מלך אל רם ונשא אב הרחמים, hvilket Choret synger med, hvorefter Forsangeren solo vedbliver ארון עולמים, som Choret derpaa gjentager. Imidlertid begiver den fungerende og en af de assistierende Synagogeforstandere sig hen til den hellige Lade, for, saasnart Forsangeren er kommen derhen, at drage Forhænget tilside og at lade Døren aabne, hvorved Forsangeren strax begynder ויהי בנכוד, derefter udtager חורא בעל הוצאה, og Choret (som tilligemed Assistenterne er bleven paa Tribunen) siger בקדשתו til ברוך שנתן. Forsangeren modtager חורא og udraaber derved שמה בריך, hvilken Ben derpaa i stille Andagt (בלחש) holdes af alle, af hvilken Marsag der pauseres i nogen Tid.

Derpaa Forsangeren i Solo-Sang אחד til שמע, som Choret gjentager. Forsangeren solo: אחד til שמו, gjentages ligeledes, og endelig atter Forsangeren solo: יחדיו til גדלו, hvorpaa Choret svarer: לך ר' til לראש לכל. Imidlertid begynder Toget, Forsangeren beder videre med Fremhævelsen af Ordene: על הכל og vedbliver i en sagte Tone, indtil han, sluttende med de Ord וימלא til ורחמים, er ankommen til Tribunen, hvorfra Assistenterne med Choret bertsjerne sig paa den modsatte Side.

Togtet skeer iøvrigt i følgende Orden, 1) Forsangeren (og naar 2 eller 3 Thoraruller udtages, de der bære disse); 2) Præsten; 3) den administrerende Forstander; 4) בעל הרצאה; 5) den assisterende Forstander og andre Forstandere, der ville følge og som ved Foden af Opgangen til den hellige Lade tilligemed Præsten have ventet Thora.

Under Forelæsningsen af Thora tør, med Undtagelse af מי שברך (ved hvilket forholdes efter Synagoge-Ordenen §. 52 og som reciteres ligefremt) intet synges, undtagen ved en Brudgoms Fremtræden, da det skal være denne tilladt, om han ønsker det, at lade synge אחר יחיד o. s. v. Ligesaa lidet skal der ved Regens Fremkaldelse gjøres nogen Forskjel med Hensyn til יעמוד o. s. v. Saasnart Thora er løftet op og foreviist af וזאת התורה siger Forsangeren בעל הגבהה.

Haphthora forelæses, hvorefter den administrerende Forstander bestiger Tribunen, modtager Thora og stiller sig ved Siden af Forsangeren, som høitideligen foredrager מי יקום פורקן, יקום מי שברך (S. 212—218).

Om Sabbathen for en Nymaanedsdag siger Forsangeren מי שעשה נסים (S. 218), medens Menigheden i stille Andagt ganske sagte siger יהי רצון; derpaa tager han Thora i Haanden og siger ראש חדש til לטובה, hvorpaa Choret istemmer יחדשהו, som Forsangeren gjentager under et af Choret i 3 Pausser istemmende Amen.

Paa en sædvanlig Sabbath derimod tager Forsangeren, saasnart han har endt הנותן השועה, Thora i Haanden, synger solo יהללו til לברו og gaar ned fra Tribunen, Assistentterne og Choret siger הודו og מזמור לדרו til בשלום. Saasnart Forsangeren forlader Tribunen, aabnes den hellige Lade af Forstanderne; der ankommen, overleverer Forsangeren Thora til הכנסה בעל, og begynder ובנחה יאמר, som Choret fortsætter, ved hvis Slutning Præsten bestiger Prædikestolen, holder en

Prædiken,
almindelig Kirkebon og
uddeler Betsignelsen.

Præsten kan forene disse 3 Dele til et Heelt, eller ogsaa pausere imellem dem, og lade synge Amen eller Halleluja.

Efter Prædiken istemmer Choret Amen, og Forsangeren begynder אשרי og derefter קדיש.

Musaphbønnen מוסף.

§. 19. Musaphbønnen holdes paa den sædvanlige Maade, hvorved med Hensyn til Foredraget følgende er at iagttage:

Bed בְּעֵרֵיצָךְ קְדוּשָׁה begynder Forsangeren og Choret falder ind ved קְדוּשׁ א. א.

— — —	א. בְּרוּךְ כְּבוֹד	} ved hvis Gjentagelse Forsangeren ikke synger, men blot høitideligen intonerer samme.
— — —	א. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	
— — —	א. אֲנִי ה'	
— — —	א. יְמִלּוּךְ	

Choret begynder Bønnen אֵין כְּאֵלֵהֵינוּ (S. 232), derefter Forsangeren עֲלֵינוּ (S. 134). אֲנֵימִים זְמִירוֹת bliver blot i en reciterende Tone afveglende efter dens Stropher, foredragen af Forsangeren og Choret, hvilket ved Slutningen synger לְךָ ה' לְרֵאשׁ, hvorpaa Forsangeren siger מִי יִמְלֵל o. s. v.

Efterat have sagt קְדִישׁ, begynder Forsangeren הַיּוֹם שְׁבַח הַיּוֹם, siger derpaa den saakaldte קְדִישׁ מְזֻמָּר, og Choret istemmer, for at slutte Gudstjenesten, אֲרוֹן עוֹלָם, hvis Toner den lidt efter lidt lader henfvinde, imedens at Menigheden forlader Synagogen.

ט: מנחה: Eftermiddags-Bøn.

§. 20. Ved Eftermiddagsbønnen gjelde de i forrige §. anførte almindelige Bestemmelser, forsaavidt de derved kunne komme

Thoraernes Indsættelse i det hellige Skab,
Prædiken,
almindelig Kirkebon,
Befignelse,

אשרי og derefter Musaphbonnen (מוסף §. 378).

Bed Forsangerens Gjentagelse af מוסף indskydes Ahroni-
ternes Befignelse (ברכת כהנים s. videre §. 25) og forøvrigt
som om Sabbathen, dog med Iagttagelse af den fer Festen be-
stemte Psalmes, og de i den følgende §. fastsatte Bestemmelser.

Særegne Bestemmelser.

§. 24. Ved den foregaaende §. er med Hensyn til de en-
kelte Fesfdage, endnu følgende særdeles at bemærke:

מתנת יד.

- 1) Paa den sidste eller næstsidste Dag af enhver Fest høitide-
ligholdes Sjæle = Ihukommelse (הזכרת נשמות), hvorved i
følgende Henseende afsiges fra den almindelige Liturgie:
Efter Thoralæsnningen tager Præsten Thora og fremtjger
først מן שברך og derpaa den almindelige Kirkebon, som
derfor paa disse Dage bortfalder efter Prædiken, og som
sluttes med Hentydning til den forhavende Helligholdelse
af Sjelenes Ihukommelse (see videre §. 32 og 33). Der-
paa beder Menigheden i stille Andagt den sædvanlige Erin-
dringsbon (זכור o. s. v.), hvortil en behørig Pause til-
stedes, efter hvilken den sædvanlige Formel foredrages og
i øvrigt vedblives som i Almindelighed paa Fesfdagene.

הושענא.

- 2) I Lovsalsfesten (הג הסוכות) bliver efter den lydige Gjen-
tagelse af Musaphbonnen sagt הושענא og heldt Procession
med Palmegrenen (לולב) o. s. v., hvorved følgende Orden
iagttages: En af Forstanderne fremtager Thora og still-
ter sig paa Tribunen, omkring hvilken Toget da gaaer saa-

ledes: 1) Forsangeren, 2) Præsten, 3) parviis de Synagogeforstandere, som ville følge med לולב, og 4) de, som Forstanderskabet ellers maatte finde for godt at berettigede dertil. Det samme er Tilfældet om הושענא רבא.

כ: שמחת תורה: Thorafesten.

- 3) Om den 8de Dag af Lovsalsfesten) bliver ved Gjentagelse af Musaphbonnen efter אתה רב להושיע indskudt Bonnen om Regn, (תפלה גשם) idet Forsangeren begynder: אוֹא זכור אב נמשך o. s. v., hvorhos Choret falder ind med בעבורו אל תמונע מים o. desl. Ved לברכה ולא לקללה o. s. v. falder Choret og Menigheden blot ind med אמן. Paa samme Maade forholdes paa den første Paasfedag i Anledning af Bonnen om Dug (תפלה טל) med לרצות o. s. v.
- 4) Paa Thorafesten skeer Processionen med Thoraerne ved Morgengudstjenesten ligesom paa den foregaaende Aften, hvorved de samme Bønner holdes (see S. 22).

המש מגילות.

- 5) Bogen Kohelet (קהלת) (paa den i Lovsalsfesten faldende Sabbath eller næstsidste Dag), Hoisangene (שיר השירים) (i Paaskefesten om Sabbaten eller den næstsidste Dag) og Ruthsbog (רות) (paa den anden Dag af Pindsefesten) blive ikke læste strax efter Morgenbonnen; derimod har Præsten i sine paa disse Dage holdende Prædikener enten homiletisk at give en opbyggelig Forklaring af dem, med Hentydning til Festen, eller derudaf at vælge sin Text, eller idetmindste at anføre Steder deraf i sin Tale. Naar imidlertid hele Gudstjenesten om Formiddagen er tilende, skal Forsangeren, efterat Adon Olam er affjungen, lydeligen recitere det første Vers af den paa samme Dag læsende Bog, hvorpaa Menighedens Medlemmer da efter eget Behag kunne fortsætte Læsningen.

Ordenen ved Ahroniternes Velsignelse ברכה כהנים.

§. 25. Leviterne (לויים) føre i behørig Orden Ahroniterne (כהנים) ind i Kirken og hen til den hellige Lade, til hvilken de stige op fra den venstre Side og bortffjerner sig paa 'den høire, medens כהנים forblive sammesteds. Et en af Forstanderne en Levit, saa leder han denne Indførelse. Velsignelsen foresynges כהנים Ord efter andet af Forsangeren, hvilken de ligelydende synges efter (s. §. 3, c.); Menigheden bør derved iagttage den dybeste Tausshed, og holde ved Ordene וישמרך, וירחך, ושלום de sædvanlige Bønner i stille Andagt, samt, naar כהנים have frem- sagt disse Ord, med Choret istemme et lydeligt אמן.

B. Nytaarsfesten (ראש השנה) og den store Forsoningsdag (יום כיפור).

De afholdende Bønner, m. m.

§. 26. Bønnernes Foredrag paa Nytaarsdagene og den store Forsoningsdag bør, saavel ved Reciteringen som ved Sangene, udføres med den største Høitidelighed. Iøvrigt holdes Bønnerne uforandrede som de findes i Machsor (מחזור), i hvilken Henseende endnu følgende bemærkes:

- a) Der bliver af Menigheden ikke sagt nogen יהי רצון hverken før, under eller efter Schofar=Blæsningen (תקיעת שופר); de, som ønske at sige den, maae derfor gjøre dette i dybeste Stilhed.
- b) Strax efter den næstsidste עליון מלך begynder Forsangeren, uden at pausere, den følgende עליון מלך med Udeladelse af Ordet אבל (saaledes at den indskudte Strophe aldeles ikke siges). Alle disse Stropher siges iøvrigt saaledes, at Forsangeren foredrager den hele Strophe, og Menigheden tiligemed Choret blot svare לעדי עד ימלך.

Bed alle lignende Steder afvejler Forsangeren paa samme Maade med Menigheden.

c) Bed פזמונים iagttages den samme Orden, som er angivet ovenfor §. 11.

d) De om כפור יום efter פתוחה sigende סליחות ere følgende:
til שחרית:

אנא השם

שלש עשרה

פזמון

עקידה

til מוסף: אדם איך יזכה

פזמון

עקידה

til מנחה: אנשי אמונה אברו

פזמון

עקידה

e) Præfenen om Nytaarsdagene holdes førend Schofar=Blæsningen, efterat Haphtora er forelæst.

Paa Forsoningsdagen holdes tvende Præfener, den ene om Forastenen (כל נדרי) strax efter Bønnen שהחינו, og den anden om Dagen. Derimod bliver den almindelig Kirkebon holdt til שחרית efter Thoralæsningen.

III.

Religionsprøven og den almindelige Bededag.

A. Religionsprøven.

Foreløbig Bemærkning.

§. 27. Somere den religiøse Kraft og Hellighed af en Handling, som Religionsprøven, er afhængig af Præstens Individua-

litet, desmindre er man istand til at fastsætte noiagtige Bestemmelser om Anordningen og Gangen ved denne Festslighed. Efterfølgende §§ skulle derfor, forsaavidt ingen Allerhøieste Befaling ligger til Grund for dem, ingenlunde være bindende for den fungerende Geistlige, hvorimod det skal være ham uforemeent, at foretage saadanne Forandringer, som han maatte finde passende til at forøge Høitideligheden. Dog bør han vogte sig for altfor overdreven Prunk og deslige, til hvilken Ende følgende i alt Fald kunde tjene ham til Anviisning eller Rettefnor.

Om Tiden.

§. 28. Ifølge den allernaadigste Anordning af 29 Marti 1814 §. 16. holdes Religionsprøven tvende Gange om Aaret, nemlig i Mai og November, paa en Søndag eller Onsdag. Den foretages under Ledsagelse af Instrumental-Musik, og begynder en Time efterat den daglige Gudstjeneste er tilende, hvilket derfor offentlig bekjendtgjøres. +

Om Gangen og Ordenen.

1) Sang.

§. 29. Høitideligheden begynder med en eller to danske Psalmer, der have Hentydning til den forehavende Festslighed, under hvis Ufsyngelse de, der skulle prøves, stille sig i en Kreds omkring Tribunen, Drengene paa den ene Side, og Pigerne paa den anden.

2) Prædiken og Prøvelse.

Efterat Sangen 'er tilende, holder Præsten en til Dagen svarende Tale til Menigheden, i hvilken han tilsidst gaaer over til Prøvelsen, og under samme i en fri Katekisation gennemgaaer med Drengene og Pigerne, efter den Orden, hvori de staae for ham, samtlige Religionens Sandheder.

3) Troesbekjendelses Afslæggelse.

Herpaa følger en kort Sang, hvorefter Præsten holder en Tale, som til Afsted, til Børnene, i hvilken han tillige forbereder dem til den afslæggende Troesbekjendelse. Denne af-fordres samtlige Børn paa eengang eller ogsaa enkelte i nogle af Præsten fremsættende Spørgsmaale, paa hvilken de eensstemmigen svare Ja! eller Ja, saasandt hjælpe mig Gud! eller paa lignende Maade. Som Exempel kunde følgende tjene til Rette-snor: Og saa spørger jeg Eder da i denne hellige Stund for Gud, den Alvidende, o. s. v. eller: Og saa bekjender da i denne hellige Stund &c.

1. Ere I overbeviste om (eller: Troer I sandfærdigen og vis-seligen) at Gud den almægtige er een og eneste, som i sin Kjærlighed har skabt Verden, opholder og regjerer Altting?
2. Ere I overbeviste om at Han ved sit hellige Ord har aaben-baret sig for os, og at dette indeholder usvigelig Sandhed til vor Oplysning og Helligelse?
3. Ere I overbeviste om at det er vort højest Kald, at leve og døe i denne Eders sande Troe, og at vi ved from Wandel efter samme opnaae vor Sjæls Salighed?
4. Vil I (eller: Er det Eders faste Forsæt) stedse vandre efter denne Lærdom, og bestandig stræbe efter, alt bedre og bedre at lære at kjende samme?
5. Vil I elske Herren, vor Gud, af ganske Hjerter, ganske Sjæle og al Evne, og i Kjærlighed til Ham elske Eders Næste, som Eder selv?
6. Vil I blive standhaftige i denne Tro og denne erkjendte Lærdom, flye alt hvad der kan vildlede Eder fra samme, modstaae alle Fristelser, og endnu i Døden besegle Eders Hengivenhed i Gud med Israelitens freidige Bekjendelse: וְיָשָׁרְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיָ אֱלֹהֵינוּ: Hør Israel, Herren, vor Gud, er det eneste evige Væsen?

eller f. Ex.

1. Troer Du paa Een eneste Gud, Verdens Skaber, Opholder og Styrrer?

2. Troer Du at han har aabenbaret os sin Villie ved Moses og Propheterne?

3. Troer du, at Han, som har skabt vor Sjæl uadelig, lønner Dyden og straffer Lasten, og er det dit uroffelige Forsæt, at vandre efter Guds aabenbarede Villie, øve det Gode og styre det Onde, at holde fast ved din Tro og endnu i Dødens Stund som Israelit vise den, ved Bekjendelsen $\text{אחד ה' אלהינו ה' ישראלי}$ (5 Mos. 6, 4) Her Israel! Herren, vor Gud, er den eneste evige Gud?

Præsten kan ogsaa paa en anden Maade sammensatte Troesbekjendelsen og Villieerklæringen i een Sætning, som f. Ex:

1. Troer I, at Eders Sjæls Salighed er knyttet til Untagelsen af og den hellige Vandel i de Lærdomme, som I nu have bevidnet; troer I, at Gud har viist sig os i sin høieste Kjærlighed og kundgjort os sin hellige Villie; troer I, at der intetsteds findes højere Glæde end i denne Hans Lære, og at denne er den bedste Anviisning til vor Fuldkommenhed og Lyksalighed?

hvorpaa Børnene svare: Ja! det troe vi.

2. Er det Eders uroffelige Beslutning at leve for Guds Rige, hvortil I har erholdt Underviisning i Herrens Lære; vil I bortfjerne alt syndigt Væsen fra Eder, og undgaae alt hvad der fører til Synd; vil I sætte Eders høieste Værelse i Guds Velbehag, aldrig ved jordiske Fordelse lade Eder forføre til at vige fra denne Eders Religion, og bevare et fromt Sindelag, en uroffelig Tro og en god Samvittighed ligetil Graven?

Børnene. Ja! det ville vi ved den guddommelige Raades Bistand! eller: saasandt Gud dertil forhjælpe os!

Skulde Præsten finde det passende, saa kan han ogsaa blandt de Provende vælge en Ungling og en Jomfrue, der i de Øvris-

ges Navn afveglende besvare Spørgsmaalene, omtrent paa følgende Maade:

Præsten: Eftersom I nu have afgivet Beviis paa at I behø-
rigen ere underviiste i den Israelitiske Religion, saa spørger
jeg Eder: Ere I overbeviiste om at denne Religion er sand
og guddommelig, og at I ved samme kunde vorde salige?

Ynglingen: Ja! Alle de som oprigtigen bekjende sig til den og
leve efter den, have allerede her paa Jorden himmelsk Fred,
hvor langt større maa deres Salighed ikke være hos vor
himmelske Fader i Evigheden.

Præsten: Ere I alle overbeviiste herom?

Alle: Ja.

Præsten: Troer I altsaa fuldt og fast paa Gud, paa hans
aabnede Ord, og paa den Gjengjeldelse Han vil tildele os?

Tomfruen: Ja! Vi ere alle faste i Troen paa den Eneste,
som faderligen vaager over os, som har sluttet sin Pagt
med Abraham, som i den hellige Thora har kundgjort os
sin Villie, og som vil gjengjælde os efter vor Wandel,
Intet skal nogensinde gjøre os vaklende i denne Troe, men
i den ville vi forblive standhaftige til vor sidste Stund.

Præsten: Er dette Alles faste Overbeviisning?

Alle: Ja.

Præsten: Er det ogsaa Eders alvorlige Forsæt, at vandre
efter denne Lære, og derfor bestandig dybere at udgrandske
dens Mening?

Ynglingen: Helligt og dyrebart er dette vort Forsæt, at tage
denne Lære til Kettesnor for vort Levnet, og derfor ville vi
gribe enhver Leilighed, bestandig bedre at lære den at kjende.

Præsten: Stemme I alle hermed overeens?

Alle: Ja.

Præsten: Vel er det let, at fatte en saadan Beslutning, men
vanskelig er Udførelsen; hvorledes haabe I da at modstaae
de jordiske Fristelser og at holde fast ved Troen?

Somfruen: Det, hvorved vi hange med vort gandske Hjerte, det, der er bleven dyrebart for vor Sjæl, fra det ville vi aldrig afvige, og bestandig ihukomme det højeste Bud: "Du skal elske Herren, din Gud, af gandske Hjerte, af gandske Sjæl, og med al din Evne."

Præsten: Vil I det?

Alle: Ja.

Præsten. Men naar Lidensfaberne ville tage Eder fangen, naar mange Opofrelser, mange Forsagelser paalægges Eder?

Ynglingen: Debuagtet ville vi holde fast, modstaae Anfægtningen og flye for Synden.

Præsten: Er dette Eders faste Foretagende?

Alle: Ja.

Præsten: Men veed I ikke, hvor let Mennesket kan falde?

Somfruen: Gud, som har dannet os, som tilgiver vor Synd, Han vil staae os bi og hjælpe os naar vi ville forblive hellige, paa det at vi kunne vandre i from Uskyldighed; thi det hedder i Skriften: וְהִתְקַדְּשֶׁתָּ וְהִיָּיתָ קָדוֹשׁ: stræber efter at være hellige og I ville werde hellige.

Præsten. Haabe I alle dette?

Alle. Ja.

Præsten. Og hvormed ville I bestaae i den sidste Kamp paa Jorden?

Ynglingen: Ogsaa da ville vi rette vort Blik paa Ham, den Allerhøieste, og om end Kraften svinder, endnu i Døden styrke os ved Troens hellige Støtte שְׂמַח יִשְׂרָאֵל ה' אלהינו ה' אהרן. Hør Israel! Herren, vor Gud, er den eneste evige Gud!

Alle: Ja! Vort sidste Udraab skal være: שְׂמַח יִשְׂרָאֵל ה' אלהינו ה' אהרן.

Præsten: "Fagttager den guddommelige Pagts Ord, og

handler derefter, da ville I være lykkelige i alt hvad I foretage Eder" (5 Mos. B. 29, 8).

4) Velsignelsen.

Herpaa opfordrer Præsten i en passende Overgang Børnene at række ham Haanden til Lovtets Afslæggelse. En til den forehavende Handling passende høitidelig Sang begynder, under hvilken Børnene, det ene efter det andet, nemlig først Pigerne og derefter Drengene, træde frem for Præsten, lægger deres høire Haand i hans Venstre, hvorved Præsten lægger dem sin Høire paa Hovedet, og saaledes velsigner hver enkelt, givende hver især Advarsler og Onsker.

5) Bøn.

Saa snart de alle igjen ere gaaede tilbage til deres Plads, retter Præsten endnu nogle hjertelige Ord til dem, og, saavidt det kan være passende, til alle Tilstedeværende, hvorefter han slutter Handlingen med en opbyggelig Bøn, som han holder med Børnene og ligesom forebeder dem; eller som han, i Forældrenes og Børgernes Navn, holder over Børnene, som deres Lærer i Religionen.

Herpaa følger en Sang, efter hvilken Præsten beftiger Prædikestolen, og oplæser følgende Bøn:

"Hellige Gud! Alt Godes Kilde, al Velsignelses Væld!
 "Hvorned skulle vi tolke vor Fryd for den hellige, naade-
 "defulde Gave, Du har forundt os, for Religionen, dette
 "Lys fra Himlen, der forklarer og forskjønner vor jordiske
 "Bane! Utter har Du idag overtydet os om, at Du vil
 "lade Din Aand og Dit guddommelige Ord rigeligen boe
 "i Israel, at det ikke fortabes fra den hellige Troe og den
 "sandfærdige Lære, men voxer og tager til i Dyd og Sø-
 "delighed. Ja! Du har overbevist os om, at Du holder
 "Dit Tilfagn, som Du har givet vore Fædre, at Din Pagt

"ikke skal ephøre og Dit Ord ikke skal vige fra vor Mund,
 "ikke fra vere Børns og Børnebørns Mund, fra nu af og i
 "al Evighed. O Gud! Maatte vi dog stedse vise os saa=
 "dan Naade værdige! Maatte dog i Særdeleshed alt det
 "Gode og Sænde, vi idag have hørt, paany befæste os
 "alle i Troen, styrke os i Kjærligheden, og gjøre os uover=
 "vindelige i Haabet. Ja! algode Fader i Himmelen! Lad
 "denne Dag tjene os alle dertil, paa det at vi alle kaste
 "Synden fra os, flye og undgaae det Onde, men efter=
 "stræbe og øve det Gode, det som helliger Menneſket. O
 "Gud! Dette skal være vort alvorlige Forsæt; denne Be=
 "slutning ville vi alle tage med fra Dit Huus, og tragte efter
 "at opfylde i Livet. Men af! Du, vort Bøns Skaber,
 "kjender jo vor Svaghed og Skrøbelighed; Du veed, at
 "vi kun alt for let glemme det fromme Forsæt. Derfor
 "bede vi Dig, forund Du os Kraft dertil; bring Du os un=
 "der Livets Udspredelser i Erindring, hvad vi idag have for=
 "nummet, indprent Du dybt i vor Sjæl Hengivelse og Tro
 "i at rette os efter Din Villie, efter Din Lov; at vi al=
 "drig glemme den seneste Profets i Israel, Malachias Til=
 "raab, naar han med sine sidste Ord فرمانer os at ihu=
 "komme den Lære, som Du gav os ved Mose, Din Tje=
 "ner, med alle de Love og Bud, som Du befalede ham
 "paa Horeb. Hvor vi fare vild, lad Dit Ord igjen føre
 "os tilbage; opreis Du den Snublende, og viis Du den
 "Faldne Veien til igjen at søge, igjen at finde Dig, den
 "Ukjærlige.

"Forund os ogsaa den Naade, at den sandrue Troes=
 "bekjendelse, som idag er aflagt blandt os, maatte være
 "velsignet med de rigeste Frugter til Glæde for vor elskede
 "Konge og Landsfader, at han maatte frydes ved gudfryg=
 "tige Undersaatter, som paa det trofasteste elske ham, paa
 "det ivrigste virke til Fædrelandets Vel. Ja! bønhør Du

”den unge Troesstaars inderligste Ønsker, i Forening med
 ”hvilke vi anraabe Dig om Betsignelse over vor Regents
 ”Hoved, over hans Kongehuus, hans Folk og hans hele
 ”Land.

”Og som for Fædrelandet, saaledes bønfulde vi Dig i
 ”tro Kjærlighed idag for alle Mennecker, at Kjærlighed og Bel-
 ”villie, Dyd og Sandhed bestandig tage til iblandt dem, at
 ”i os Dit Navn stedse mere maatte forherliges, at hverken
 ”Liv eller Død maatte stille os fra den faste Tro paa Dig,
 ”fra den sande Kjærlighed til Dig, i hvilken der er skjæn-
 ”ket os den høieste Salighed. Amen!”

Herpaa følger en Psalme, eller den første Strophe af
 Slutningsfængen, derefter Betsignelsen og endelig Slutnings-
 fængen.

B. Den almindelige Bededag.

Gangen og Ordenen.

§. 30. Paa den almindelige Bededag (4de Fredag efter
 Paasken), bliver, som i Landets øvrige Kirker, til Dagens Fests-
 lighed holdt Gudstjeneste i Synagogen, som finder Sted i føl-
 gende Orden:

Om Formiddagen Kl. 12 aabnes Kirken, og Høitidelighe-
 den begynder med tvende Psalmer, som affynges. Derefter føl-
 ger Prædikenen, for hvilken een af de foreskrevne Texter, Es. 55,
 6—8 eller Ps. 67, 2—8, lægges til Grund. I denne tages
 isærdeleshed Hensyn til de forskjellige Begivenheder, der have
 hændt Fædrelandet, for at opvække Taknemmelighed for den Naa-
 de, med hvilken den Allerhøiestes Omhu har beskyttet og be-
 skjærmet Fædrelandet i saa mangen Fare.

Efter Prædikenen følger som sædvanlig den almindelige Kir-

febøn med passende Hentydning til Dagens Høitidelighedselse, Velsignelsen og endelig atter tvende Psalmer, hvormed Gudstjenesten endes.

Fjerde Afsnit.

Om den almindelige Kirkebøn.

Hensigten.

§. 31. Den almindelige Kirkebøn har til Formaal, fra den særegne Gjenstand, for hvilken Prædikenen har søgt at begejstre, i en hjertelig Opføttelse igjen at gaae over til det Almindelige, og efter den Enkeltes religiøse Trang at anvende hiin paa Sindets Opvækkelse til indvortes Andagt, hvortil Velsignelsen da knytter sig.

Det ubundne Ord's Anvendelse derved.

§. 32. Af den foregaaende §. fremlyser, at Præsten ved den almindelige Kirkebøn bør kunne betjene sig af det frie, levende Ord, hvilket, som det Indres fyrige Folk, bedst opvækker Andres Andagt. Den Formular, som hidtil undertiden er bleven forelæst, kan derved tjene ham til Veiledning, hvoraf han isøvrigt kan benytte sig, naar han ikke foretrækker en ubunden Bøn.*

For den sidste eller næstsidste Dag af enhver af Festerne (מתהוה יד) ere imidlertid særegne Kirkebønner i Anledning af dem affattede, hvilke bør oplæses paa det at Menigheden ved dem

* Naar håndfæstede mange eller forskjellige Forbønner skulle tilføies (sef. §. 31), saa maa altid den staaende Formel afbenyttes, eller en speciel forfatter Bøn oplæses.

efter Festens Bestemmelse undervises i Troen og Læren, noget, som dessnarere opnaaes ved det bestemte Ord's Gjentakelse, jo lettere dette formaaer, paany at vække Tilhørernes Opmærksomhed og Andagt, hvilket gjøres fornødent ved det lange Mellemrum, der finder Sted mellem Festerne. Imidlertid skal det ogsaa herved staae Prædikanten frit, at holde en anden af ham i denne Anledning forfattet Bøn, hvorved han muligen kunde agte at tage Hensyn til særegne Tidsbegivenheder, hvilken Bøn dog altid maa oplæses.

Tiden, naar den holdes.

§. 33. Den almindelige Kirkebøn følger umiddelbart efter Prædikenen, og staaer saaledes i Forbindelse med den. Efter Præsten imidlertid at oplæse Formularen, saa slutter han sin Prædiken med en kort Bøn eller paa en anden brugelig rhetorisk Maade, hvorpaa Choret istemmer et tre Gange gjentaget Amen, Halleluja eller desl., og Præsten forelæser derefter Bønnen andægtigen. Han kan dermed sætte Slutnings-Betsignelsen i Forbindelse, eller lade et Amen affynge imellem dem.

Paa den sidste eller næstsidste Dag i Festerne oplæses denne Bøn, med Udadelelse af Betsignelsen, førend Thora igjen sættes ind i den hellige Lade, og bortfalder altsaa efter Prædiken, efter hvilken altsaa blot Betsignelsen uddeles.

Indhold.

§. 34. I Bønnen, der indbefatter Mennekelivets forskellige almindelige Forhold, bedes desuden udtrykkeligen for Landfaderen, for det Kongelige Hus og for Fædrelandets Vel. Begivenheder i den Kongelige Familie, som Fødselsdage o. desl., der enten ere indtrufne, eller indtræffe i Løbet af den kommende Uge, blive særskilt omtalte. Desforuden skeer Forbøn for Syge, Lidende og Sørgende (hvorved tillige de Udsdøde omtales) samt for Reisende; Taksigelse for glædelige Tilfælde, Forlovelser og Giv-

termaal i Samsundet, hvorved paa Forlangende Personernes Navne tilføies, hvilket altid iagttages med Hensyn til Barselkøner og Nyfødte (see §. 37). Paa de Dage, hvor Sjæle=Thufommelse holdes, omtales dette ligeledes udtrykkeligen.

Lysning fra Prædikestolen.

§. 35. Den i Landets Love paabudne Lysning fra Prædikestolen, der skeer 3 Gange forinden noget Ægteskab indgaaes, kan Præsten ligeledes passende sætte i Forbindelse med den almindelige Kirkebøn, idet han vedføier en Bøn for dem, der agte at indlade sig i Ægteskab, som f. Ex.: ”Vi bede ogsaa for dem iblandt ”os, der ville indtræde i Givtermaal, at Du dertil maatte hel”lige deres Aand, nemlig for N. N., der med Din Bistand æg”teskabeligen agter at forbinde sig med Jomfru N. N.” eller Præsten oplæser, efter at have uddeelt Betsignelsen, saaledes: ”Der ere ogsaa Personer i vor Menighed som agte at indtræde ”i den hellige Ægtestand og hermed offentligen forkyndes, nem”lig for første (anden eller tredie) Gang N. N. en Son af ”N. N. med Jomfrue N. N.” o. s. v.

Femte Afsnit.

Om de kirkelige Casual-Festligheder.

Omskjærelse.

§. 36. Drengbørnenes Omskjærelse foretages ikke i Kirken men hjemme hos Forældrene, af hvilken Grund Morgen-Gudstjenesten paa Forlangende sammesteds kan holdes, eller ogsaa, naar Forældrene eller Fadderne maatte ønske saadant, ea

derfor erlægge en fastsat Betaling, Synagegen om Morgenens ved Gudstjenesten kan vorde oplyst mere eller mindre i Forhold til Gavnens Størrelse. I ethvert Tilfælde skal den store ottearmede Stage (תבנית) tændes, hvilket hos den Fattige skeer uden, og hos den Formuende for en bestemt Betaling. Gudstjenesten holdes af den første Forsanger. Ved Omfjærelsen maa Præsten være tilstede og holde en kort Bøn til den forehavende Handlings Helligelse, eller ogsaa til paa Forlangende at indvie den med en kort Tale.

Om Barselkonernes første Kirkegang. I Almindelighed.

§. 37. At tolke Gud sin Tak for Frelsen i Farens Stund, er enhver Barselkones religiøse Pligt, og det er derfor en ældgammel Skik, at hun ved sin første Udgang indfinder sig i Herrens Huus. For nu at udtrykke hendes Følelser med det rette Ord og at vække disse, skal Præsten ved en passende Omtale i den almindelige Kirkebøn mindes hende ogsaa med Hensyn til særdeles Omstændigheder, hvorved han tillige kan anføre hendes og Egtefællens Navn, og ved Udtrykket af deres Taknemligheds-Følelser endnu tilføie deres Forsæt, Lovte eller Bøn, omhyggeligen at maatte opdrage Barnet i Dyd og Troe.

Om samme ved et Pigebarns Fødsel.

§ 38. Er Konen, som holder sin første Kirkegang, nedkommen med et Pigebarn, saa maa dette's Navn, saaledes som det skal kaldes i Samfundet, udtrykkelig tilføies ved Lovtet om dets trofaste Opdragelse, og isærdeleshed Herrens Velsignelse nedbedes over samme.

Anmærkn. Det er en Selvfølge, at Præsten kun er pligtig til de ovennævnte religiøse Handlinger, forsaavidt som der beskæggende skeer behørig Anmeldelse hos ham.

Om Vielser.

Foreløbig Bemærkning.

§. 39. Vielserne kunne saavel foretages hjemme som i Synagogen, og det skal derfor staae enhver frit, at vælge det Sted, hvor han vil, at samme skal holdes; ligesom Præsten skal være berettiget til at forbyde en Vielse i Synagogen, naar han paa Grund af stedfindende Omstændigheder skulde finde dette upassende.

De nedenstaaende Bestemmelser gjelde om Vielserne i Synagogen, som uden nogen Forskjel foretages paa een og samme Maade, med Undtagelse af de særdeles anførte Bemærkninger.

Stedet o. s. v. i Synagogen.

§. 40. Vielses=Ceremonien skeer paa Tribunen, over hvilken Brudehimlen udspændes. Til samme erholde blot Brudgommen, Bruden, de tvende mandlige og de tvende qvindelige Brudførere Udgang, efter nedenstaaende Bestemmelser; de øvrige Personer derimod forholde sig efter det i Synagoge=Reglementets §. 61 Fastsatte.

Bed enhver Vielse tændes den store Menorah,; hvo der ønsker en større Belysning kan erholde samme i Forhold til den af ham derfor erlæggende Betaling.

Naar Brudeparret ønsker det, saa kan det, ligeledes mod en derfor fastsat Betaling, erholde Tilladelse til at lade Handlingen foretage under Ledsgelse af blæsende Instrumenter; dog maa Præsten isorveien have givet sit Samtykke til de derved spillende Musikstykker.

Tiden.

§. 41. Vielsen foretages altid om Eftermiddagen, og saaledes at hele Handlingen er forbi en halv Time forinden Vesperbønnens (מנחה) Begyndelse, paa det at den daglige Gudstjeneste i Synagogen derved ikke forstyrres.

Ordenen.

- §. 42. 1) Høitideligheden begynder med **Mincha=Bønnen**, hvorved Forsangeren strax lydeligen foredrager **שֵׁשׁ תְּפִלָּה**, derefter:
- 2) **בְּי אָדִיר**, som synges under Ledfagelse af Choret. Naar Sangen begynder, stiger Brudgommen med de tvende mandlige Brudførere op ad Tribunen paa den ene Side, medens Præsten betræder samme paa den anden Side, og stiller sig imellem Over- og Under=Cantoren, som de tvende Vidner ved Vielsen. Naar Sangen holder ved **אָחֵר אֱלֹהֵינוּ**, bliver paa Præstens derom givne Anviisning
- 3) Bruden indført, som imidlertid har opholdt sig i Jet af Kirkens Sideværelser, med de tvende Brudførersker. De bestige Tribunen saaledes, at Bruden kommer til at staae paa høire Side af Brudgommen, og begge de qvindelige Brudførere paa hendes høire Side, med Ansigtet vendt hen til Præsten imod Østen.
- 4) Er alting saaledes ordnet, saa holder Præsten en Vielses=tale, og oplæser
- 5) De første Velsignelser (**ברכות**) efter de sædvanlige Formularer, rækker Brudgommen og Bruden Vinen at drikke, hvorpaa hiin sætter denne Vielsesringen paa Fingeren, med de Ord: **הָרִי אֶת מַקְדָּשְׁתִּי לִי בְּטַבְעָתָהּ זֶה כְּדָת מִשָּׁה** Med denne Ring er du mig ægteviet efter Moses og Israels Love.
- 6) Herpaa oplæser Præsten Vielsesbrevet (**כתובה**) og de øvrige Velsignelser (**ברכות**), som han indleder med passende Ord, f. Ex. "I Kraft af det mig anbefoede hellige Embede og i vor Religions Navn, hvis Tjener jeg er, erklærer jeg Dem ved dette Vielsesbrevs Forelæsning, for lovmæssige Ægtefolk."
- 7) Endelig affynges de tvende første Vers af den 128de Psalm, efter hvilken Præsten holder en Slutningsbøn og lyser Velsignelsen over det nygifte Par; derpaa følge de sidste Vers

af ovennævnte Psalme; Forsangeren foredrager Bønnen *דלינו*, under hvilken Bruden og Brudgommen bøie sig ved *וְאֵתְּחַזְּרוּ כְרַעִים*. og derefter forlade Tribunen.

Anmærkn. Paa Forlangende kan, til Handlingens Forkortelse, Psalm 128 derved ubelades.

Om Liigbegjængelser.

Liigvognen.

§. 43. Til Ligens Begravelse forsynes Liigvognen med en simpel og passende Dekoration, som uden ringeste Forskjel bliver den samme for alle Personer, og under intetsomhelst Forgivende tør forandres ved noget Dødsfald.

Anmærkn. Om Liigvognens Decoration har Synagoge-Forstanderskabet at gjøre Aftale med Præsten. Løvrigt forstaaer det sig af sig selv, at naar i Livens Længde en Forandring i Liigvognens ydre Udsmykning maatte findes passende, dette vel kan tilstebes, dog saaledes, at denne da atter maa beholdes uden Forskjel for nogen Person.

Ligens Badskning og Klædning.

§. 44. Ligens Badskning og Klæden kan foretages enten hjemme eller ogsaa paa Kirkegaarden i den dertil indrettede Bygning, hvilket aldeles bestemmes af de Esterlevendes eller ved den Afdødes beskangaaende udtalte sidste Villie. Naar Badskningen foregaaer paa Kirkegaarden, saa maae de dertil ansatte Personer iforveien indfinde sig der, for strax at kunne modtage Liget og ufortøvet begynde deres Ont.

Om de dertil Berettigede.

- §. 45. 1) Den Ret, at foretage Ligets Badsfning o. s. v. tilkommer fremfor alle Medlemmerne af Begravelses-Selskaberne (חברות), hvilke efter Tour afvexle deri, undtagen hvor den Afdøde selv har været Medlem af et af disse Selskaber.
- 2) Skulde imidlertid ikke ville underkaste sig en eller anden Uordning eller fastsættende Anordning, saa tilstedes denne Ret dem ikke, til hvilken Ende 5 Personer af Menigheden blive ansatte, som da eller i andre særdeles Tilfælde, naar Selskaberne ikke ville eller kunne foretage hiin Forretning, mod en fastsat Betaling besørge samme, hvilken Betaling ved Fattige udredes af Samsfundets Casse; disse Personer maae isvrigt af Præsten lade sig instruere, om hvad de ved denne deres Function have at iagttage.
- 3) Uvindelige Liig behandles af Fruentimmere, af hvilken Aarsag ligeledes, i Mangel af Koner, der, som hidtil, frivilligen have påtaget sig denne Forretning, 5 Personer af Menigheden dertil antages.

Om Liigfølget.

- §. 46. 1) Ingen tilstedes Udgang til Liigbegjængelsen (hverken til at føre med eller til at indfinde sig paa Kirkegaarden), som ikke er sortklædt.
- 2) Ingen indbydes til Liigfølget.
- 3) Det er ogsaa tilladt, at indfinde sig med en Sørgeskappe.
- 4) Ved enhver Liigbegjængelse maae Over- og Undercantoren samt tvende Kirkebetjenter være tilstede.
- 5) De ved det stedfindende Liig i den anordningsmæssige dybe Sorg satte Slægtninger er det tilstedt, at indfinde sig i andre end sorte Klæder.

Om Kjørselen til Kirkegaarden.

§. 47. Foruden de af Begravelses-Selskaberne ved ethvert Liigtog af deres Kasse befestede Vogne, der kjøre med til Kirkegaarden, gjelder endnu, til Ordens Haandhævelse, følgende.

- 1) De, der tilvogns ville slutte sig til Liigtøget, maae 5 Timer iforveien melde saadant for den, som beserger Ordenen ved Begravelsen;
- 2) Alle de, der ville følge, forsamlе sig paa den Ufdødes Bopæl;
- 3) Ordenen ved Kjørselen er følgende:
 - a) Liigvognen,
 - b) De nærmeste sørgende Slægtninger,
 - c) Direktorerne for det Begravelses-Selskab, som Touren holder til,
 - d) Den Ufdødes øvrige Frænder,
 - e) De, som ellers agte tilvogns at følge Tøget.
- 4) Dersom Præsten følger med Tøget, saa sidder han i samme Vogn som de nærmeste Sørgende, eller i den strag efter dem følgende Vogn.

Ordenen paa Kirkegaarden.

§. 48. Naar Liigvognen er ankommen paa Kirkegaarden, saa bliver Liget der modtaget af Begravelses-Selskabets Medlemmer, som bringe det i det dertil bestemte Liighuus, for at foretage Vadskningen m. m., hvis dette ikke allerede er besorget; derefter indfinde de nærmeste Sørgende sig ved Liget, for at iagttage de brugelige Ceremonier. Saasnart dette er skeet, eller hvis dette allerede skulde være observeret i den Ufdødes Bopæl, saa ordner Tøget til Begravelsen sig paa følgende Maade:

- a) De Dybtsørgende og Begravelses-Selskabets Medlemmer, efter en af dem iforveien truffen Aftale;
- b) De, som have vadsket Liget, følge parviis;

- c) Derfter de, som tilvogns have fulgt Liget, i den Orden, hvori de ere fjorte;
- d) De, som først maatte have indfundet sig paa Kirkegaarden, ligeledes parviis;
- e) Ankommen ved Indgangen til Kirkegaarden, hvor Forsangeren befinder sig med Choret, bliver Liget sat ned, og Forsangeren begynder den sædvanlige Bøn $\text{וְהַצַּדִּיק יְצַדִּיק}$ ic. (S. 504), i hvilken Menigheden og Choret istemme afveglende med Versene; undtagen paa de Dage, hvor denne Bøn ikke pleier at holdes.
- f) Efter denne Bøn fortsættes Toget som sædvanligt, hvorved Choret synger $\text{וְיִשָּׁב בְּסִתָּהּ}$, og gjentager det saa ofte, indtil man er kommen til Graven.
- g) Liigkisten sættes nu ned ved Graven, hvor da Medlemmerne af Begravelses-Selskabet (eller ved et Fruentimmer de dertil bestemte Koner) foretage de sædvanlige Ceremonier førend Nedsænkelsen, og umiddelbart derpaa
- h) nedsænkes samme i Graven, hvorefter Liigfølget i behørig Orden kaster Jord derpaa.
- i) Toget vender tilbage, og ved Indgangen til Kirkegaarden holde de Dybtsorgende paa sædvanlig Maade den brugelige Bøn (S. 506).

Naar Præsten er tilstede ved Liigbegjængelsen, holder han en Bøn, saasnart Liget er blevet sat ned ved Graven. Vil han holde en Liigtale, saa lader han Choret iforveien synge et Vers af $\text{וְיִשָּׁב יְצַדִּיק}$ ic. Dog maa han, ifald han vil holde en Tale, forinden have erholdt Synagoge-Forstanderskabets Samtykke dertil.

Om Indsamlingen af Almisdser.

§. 49. Det skal være Begravelses-selskaberne efter deres Tour tilladt, ved Liigbegjængelserne at indsamle Almisdser, dog blot paa den Afdødes Bopæl og paa Kirkegaarden, ved hvis Indgang Samleren stiller sig, og kan opfordre de frem- og tilbage-

gaaende af Liigfølget til at yde deres Skjærv, dog tør dette ingenlunde skee paa Veien fra Sørgehuset til Kirkegaarden.

Om Liigkisten og Graven.

§. 50. Medlemmerne af Begravelsesseksfaberne tør deeltage i Liigkistens og Gravens Forsærdigelse, dog maa hiin være færdig 3 Timer og denne 2 Timer forinden Begravelsen.

Tvende Forstandere skulle have Tilsyn dermed, og, naar et af Seksfaberne maatte ville lægge disse Anordninger nogen Hindring iveien, være berettigede til, for Betaling af antage Personer, der fuldføre Altning, og hvis Beføstning udredes af Familien, eller ved Fattiges Begravelse, af Samsfundets Casse.

Slutningsbemærkning.

§. 51. Paa udtrykkelig Forlangende kan Chorsangeren bortfalde, dog maa Forsangeren i ethvert Tilfælde begynde Bøn-
nen *הצור תמים*, hvorfor han erholder en nærmere bestemmende Betaling.

